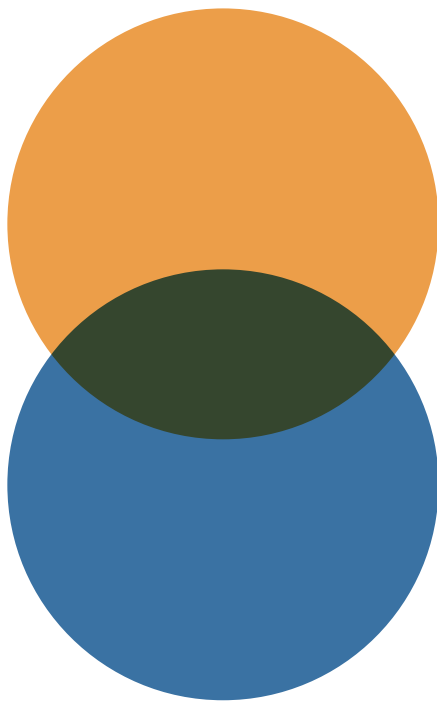
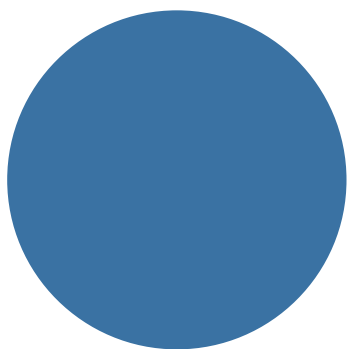
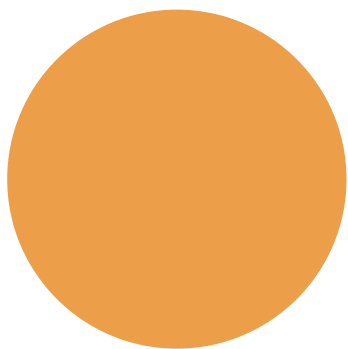

Návod na prijatie dieťaťa „Ako sme to zvládli my“

Návod na prijatie dieťaťa „Ako sme to zvládli my“

Návod na prijatie dieťaťa alebo „Ako sme to zvládli my...“
Skúsenosti náhradných rodičov prte tých, čo uvažujú o prijatí dieťaťa
Príručka pre záujemcov o adopciu a pestúnstvo
Vydal: Návrat, o. z., Prešov 2018

Autormi obsahu sú:
Náhradní rodičia z celého Slovenska, ktorí prijali dieťa. Autentické výpovede o ich skúsenostiach sme zbierali na pobyte náhradných rodín „Čriepky našich skúseností“, ktorý sa konal v marci 2018 v Gerlachove. Niekoľko náhradných rodín vyjadrilo písomne, ako prežívali prijatie svojich detí. Všetkým ďakujeme za otvorenosť a za súhlas zverejniť ich výpovede.

Výpovede spracovali a príručku zostavili:
Členovia tímu Centra Návrat v Prešove a dobrovoľníčka Rút Čechová

Neprešlo jazykovou úpravou.

OBSAH

●	Úvod	8
1	Rozhodnutie	10
2	Príprava	16
3	Čakanie	22
4	My a tí druhí	26
5	My a inštitúcie	38
6	Naše dieťa a my	42
7	Sebareflexia	52
8	Odkazy	54

V minulosti by som asi neverila, že to raz poviem, ale predsa: „Rada sa učím“. Hľadám podnety, ktoré ma posúvajú ďalej. „Najviac som sa však naučila od tých, s ktorými pracujem – od detí a od rodičov, ktorí dieťa prijali. Počúvať ich životnú múdrosť je viac ako absolvovať nejaký kurz, viac než prečítať najnovšiu odbornú knihu. No prax poradenstva prináša pomerne často situácie, keď sa odo mňa očakáva, že niečo poviem. A vtedy si iba sama pre seba poviem: „Aká škoda, že títo ľudia nestretli tých druhých. Keby tí s tou školáčkou hovorili s tými s tou tínedžerkou. Keby tí s chlapčekom v období detského vzdoru hovorili s tými, ktorých dcérka je už teraz celkom spolupracujúca predškoláčka.“ Takto nejak vznikla aj prvá myšlienka tejto brožúrky. Akokoľvek sa snažíme, či už v príprave, alebo v sprevádzaní procesom prijatia, nikdy sa nám nepodarí pripraviť žiadateľov na všetky situácie. Opakovane počúvame od klientov: „keby sme to vedeli skôr...“ Táto brožúrka určite nevystačí na všetko, ale má potenciál vypovedať mnoho. Predstavte si, že s Jankom, Magdalénkou, Dášou, Vilom, Líviou, Petrom, Vladkou či Martou sedíte v obývačke a pijete voňavý čaj. Stačí sa započúvať.

Mgr. Daniela Vrabľová
špeciálna pedagogička Centra Návrat v Prešove

1 ROZHODNUTIE

Deti sa spravidla nerozhodujú o tom, či chcú alebo nechcú vstúpiť do novej rodiny. Sú však na to pripravované, pretože je to pre ne tá najlepšia voľba. Voľba, od ktorej sa očakáva a vyžaduje láska voči dieťaťu, pozornosť a čas nových rodičov. A tomu všetkému predchádza rozhodnutie o prijatí – že sa ako rodič, rodičia, rodina staneme tými náhradnými. Nie však ako náhrada nedostatku, ale ako voľba spôsobu života tak veľmi odlišného od ostatných rodín, no omnoho zaujímavejšieho. Život s prijatými deťmi prináša mnohé radostné aj bolestné okamžiky, ktoré obohacujú. Je to rozhodnutie srdca, pretože tieto deti sa rodia v srdci. O to, čo všetko to prináša, sa s nami podelili náhradní rodičia.

Čo nás motivovalo?

K&R: „Ešte pred manželstvom premýšľali, že aj keď budeme mať vlastné deti, tak budeme zvažovať adopciu. Nakoniec to vyšlo bez vlastných detí.”

Dráma neplodnosti: nádej vs. beznádej

Dáša: „Dozvedeli sme sa, že nemôžeme mať biologické deti a to bolo strašné. Hlavne pre mňa to bolo veľmi ťažké prijať a vlastne po tom, možno tak trištvrte roka to bolo také, že... Ja som len plakala a nemohla som zo seba ani nič dostať. Len som potrebovala sa vyplakať. A potom, postupne sme začali čítať.”

Vilo: „Bola to vnútorná cesta, od toho momentu takej čierňavy, odkedy sme sa dozvedeli, že nemôžeme mať biologické deti, až po ten moment, že s radosťou idem do adopcie. Prijatia detí, nebiologických. Bola to taká dlhá cesta a veľmi potrebná, aspoň pre nás, že sa tie veci tak vyjasnili. Bolo to veľa stretnutí, veľa reflexie, možno aj duchovných vecí aj telesných, išli sme pešo na takú púť, mesačnú, s týmto úmyslom. Spätne môžem zhodnotiť, že to bolo veľmi dobré, že sme do toho nevhupli hneď z takej kvázi beznádeje, ale sme najprv postupne to zlé akoby tak nejak

rozpustili a išli sme do toho čistejší. Možno to bolo ešte v rámci toho procesu, lebo ten bol komplikovaný. Na konci toho procesu, tesne pred prijatím, sme boli tak naladení, že sme boli oveľa viac nastavení na tú bezpodmienečnú lásku k dieťaťu, ktoré k nám príde a nepredstavovali sme si za tým to naše dieťa, ktoré sme nikdy nemali.

Peter: „Asi 2 roky sme v manželstve prežívali traumy nepłodnosti, tiež sme tak bojovali sami so sebou. Pýtali sme sa veľa, prečo nemáme ešte deti a tak. Potom sme sa rozhodli ísť do prípravy.“

„Toto je vaša cesta!“

Katka: „Túžili sme po vlastných deťoch, ale adopciu sme v srdci nemali. Nemali sme podporu k adopcii ani z rodiny. Boli sme upozorňovaní na to, aké zlé prípady sa stali v iných rodinách od adoptovaných detí. Stále sme čakali, že budeme mať vlastné deti, no po 10 rokoch nás zlomil jeden kňaz. Povedal, že je to cesta pre nás. Mala som veľký strach z toho, že adoptované dieťa nebudem vedieť milovať. Nechcela som, aby dieťa trpelo. Toto bol pre mňa najväčší problém.“

Alena: „Pred prípravou mi veľmi pomohla putovná výstava o Návrate a o činnosti, ktorú robí. Bolo to pred Domom odborov v autobuse. Ukázalo mi to cestu, ktorou ísť. Obrátila som sa ešte vtedy na pani Bohovicovú, veľmi rada na ňu spomínam a aj vďaka nej sme celú prípravu absolvovali s manželom v Návrate. Ona bola tá, ktorá mi dala všetky prvotné informácie, čo robiť (vtedy som bola ešte slobodná). Po svadbe sme sa už s manželom obrátili na Návrat, aby sme sa prihlásili na prípravu.“

Potreba vytvoriť domov iným deťom

Janka: „Študovala som v Prešove na vysokej škole a tam som chodila okolo detského domova. A to si pamätám, v lete to bolo také najsmutnejšie, keď deti pobehovali na balkóne a kričali - „Teta, tu som, vezmi si ma!“ Pre mňa to bol taký silný zážitok, že som sa stále pýtala, prečo tie deti tam

sú, koľko ich je. Bolo ich naozaj ako sardiniiek, úplne jeden pri druhom, od najväčšieho po najmenšie. A tak mi napadla prvá myšlienka, čo keby som si, aj keby som sa nevydala, jedno zobrala. To by som zvládla.”

Príklad iných rodín

Matúš : „Oni nás ubezpečovali o tom, že to je správna cesta.”

Vladimíra: „Oni nám vlastne vydláždili cestičku.”

Náhradné rodičovstvo ako jedna z možností, ako poslanie, ako slobodné rozhodnutie...

Hľadanie a zbieranie informácií, skúseností:

Ján: „Predpríprava bola vlastne hľadanie informácií o tom, čo adopcia je. Zadefinovať to. My sme mali taký čas pred prípravou, že Magduška veľa čítala. Zaujímala sa o túto oblasť. A mňa zaujímalo iba to, čo mi ona o tom povedala. Čiže našou predprípravou bolo hľadanie informácií o tom, aké to je.”

Magda: „Ja som to ale ešte tiež brala ako čas rozhodovania, že som zberala informácie, ešte to nebolo také 100% rozhodnutie.”

Ján a Petra: „Pred prípravou sme sa snažili kde-tu niečo zistiť, ako príprava vlastne prebieha. Niekde sme zachytili, že pôjde o psychologické testy, ktoré ukážu, či sme vhodní adepti na osvojenie. Ale verili sme, že keď do procesu ideme úprimne a s dobrými úmyslami, tak sa to počas prípravy prejaví. Keďže sme boli rozhodnutí osvojiť si dieťa, boli sme pripravení aj na samotnú prípravu.“

K: „Predtým, ako sme sa dostali na prípravu, sme boli raz v Návrate. Keď sme dospeli k rozhodnutiu, že chceme ísť do adopcie, tak sme volali do Návratu, aby sme získali nejaké informácie, ako sa postupuje a niečo, čo by nám

pomohlo zorientovať sa v tej téme. Tam sme sa dozvedeli tie praktické informácie, čo všetko treba vybaviť a zároveň sme sa dozvedeli o tom, čo mne tak utkvelo v pamäti, aké deti idú väčšinou do adopcie. A tým sme mali reálnejšiu predstavu a mohli sme si to prípadne prehodnotiť.“

Dáša: „Od toho momentu, keď sme sa dozvedeli, že nemôžeme mať biologické detičky až po prípravu sme čítali knihy a išli sme robiť akoby dobrovoľníkov s inými deťmi, cez dovolenku, cez víkendy, začali sme so skautmi, a také veci. Vilo s deťmi z domovov. Takže sme sa chceli priblížiť téme rodičovstva. Chceli sme sa čo najviac dozvedieť.“

Čas zvažovania

Jano: „Pred prípravou sme mali taký rok, keď sme sa vôbec rozhodovali či áno, či nie.“

Magda: „Otvorene sme sa o tom spolu rozprávali. Teda možno hej, a ako, a kedy? Potom sme si stanovili podmienku, že pôjdeme do toho, ak do nejakého času neotehotniem. Do pol roka. To čakanie bolo z mesiaca na mesiac horšie. Čakať a čakať, nádejať sa. Bola to len predpríprava.“

Dáša: „Ešte sme neboli rozhodnutí a hlavne teda ja. Vilo bol jasný. Ja som s tým bojovala.“

EK: „Na náhradné rodičovstvo nás pred 16-timi rokmi naviedla naša vtedy 19-ročná dcéra, vysokoškoláčka Zuzka. Má silné sociálne cítenie. Už ako vysokoškoláčka platila adopciu na diaľku pre dve dievčatá (z Indie a Albánska) a aj si s nimi písala a posielala im malé darčeky. Neskôr si ešte k nim pribrala dvoch chlapcov z Južnej Ameriky a Afriky. Chcela pracovať ako pedagogička na lodi Mercy Ships a pomáhať chudobným po celom svete. Ale všetko nakoniec začalo v Banskej Bystrici, kde študovala a pomáhala ako dobrovoľníčka v dojčenskom ústave. Spoznala tam veľa detí a chcela „zachrániť“ aspoň jedno. Nakoľko ona sama si zatiaľ dieťa vziať nemohla, začala nahovárať nás, rodičov.

My sme často pomáhali núdznym (finančne aj materiálne),

ale nikdy som neuvažovala, že si vezmeme do opatery ďalšie dieťa. Veď sme mali v rodine malé deti, s ktorými som tiež pomáhala vo voľnom čase. Jej návrh mi nepripadal ako celkom nemožný. Naše dcéry už boli veľké (15 a 19). Manžel povedal, že je ochotný sa so všetkým, čo má, podeliť, ale tá najväčšia starostlivosť ostane na mne – mame. Takže sa mám rozhodnúť ja sama.“

Lívia: „Pohrávala som sa s myšlienkou, že môžeme vychovať aj nejaké cudzie dieťa, nie je to problém. Hovorila som si - „nemusíme to dieťa zobrať, keď nebudeme pripravení. Nebudeme to cítiť, tak to proste neurobíme, ale tú prípravu si urobíme, že veď človek nikdy nevie, tých pár dní si ich vieme vypočuť a uvidíme.“ - Tak sme povedali, že ideme do toho a potom čas ukáže.“

Čas čakania na druhého partnera

Jano: „Taký rok som bol v takom rozhodovaní či adopcia áno alebo nie. Ja som mal pocit, akoby manželka už aj rozhodnutá bola.“

Magda: „Nechávala som mu čas a priestor. Aj sama som to potrebovala.“

Dáša: „A ja si myslím, že je veľmi dôležité, dať druhému čas, lebo my sme to mali vlastne od začiatku tak, že Vilo chcel do toho ísť, videl to ako cestu a ja som to potrebovala spracovať. Myslím si, že je dobré, keď obaja už sú o tom fakt presvedčení a že ten druhý, ten ktorý viac váha, dostane ten čas. To je podľa mňa veľmi dôležité v tom celom.“

Jano: „Ja som to rovnako vnímal. Keď sme sa už dali na tú cestu, tak som si to vážil a aj stále vážim. Magduška o tom bola viac presvedčená ako ja, aj keď ešte stále váhala. Ja som v sebe tú tému nikdy neriešil. Nikdy som nerátal s možnosťou adopcie ako takej, a ona, takým vlastne dobrým spôsobom, mi to servírovala.“

Dáša: „Hej, aj ja si myslím, že Vilo išiel na to dobre. Aj keď ja som plakala, tak on - „dobre, uvidíme, ako bude.“

Nevnucoval mi svoj názor a myslím, že to je pre toho, ktorý je menej rozhodnutý, dôležité, necítiť tlak. Alebo že by sa rozhodol kvôli nemu. Napríklad, ako sme hovorili, že sme išli na púť, po istom čase som ja pocítovala, že potrebujem ísť na púť sama. Potrebujem spracovať fakt, či to ja chcem. Vyslovene som cítila, že sa potrebujem ja rozhodnúť o tom celom a že nechcem, aby to bolo zvonku a od neho. Toto je podľa mňa veľmi dôležité.”

Jano: „Každý za seba sme toto rozhodnutie urobili slobodne a teraz keď tu žijeme, tak niet cesty späť, v tom zmysle slova, že nemôžem to teraz pri nejakom zlyhaní zvalovať na druhého - „vidíš Magda, ty si chcela adopciu, tak preto sme v takom stave.“ Nie. Lebo ja som sa tiež slobodne rozhodol a potrebujem sa s danou situáciou popasovať tak isto ako Magduška.”

Spontánne rozhodnutia

Peter: „Viem, že sme nechceli čakať dlho. Neviem, či to bola príprava na prípravu, ale chceli sme ísť do prípravy, lebo chceli sme prijať dieťa. Nechceli sme nejako ďalej to naťahovať, aj keď stále sme boli otvorení vlastnému dieťaťu. Ale chceli sme absolvovať prípravu s tým, že uvidíme čo bude ďalej. Pred prípravou to bolo také náročné, očakávania z každej strany. Rodičia z jednej i druhej strany, okolie tlačí na človeka. Potom zrazu - naše rozhodnutie rodinu šokovalo.”

Život to tak priniesol

Tomáš: „Keď sme sa zoznámili, povedala mi, že má chlapčeka, adoptovaného, rómskeho. Hovoril som, že mne to nevadí. Pripravil som aj ja rodičov a aj seba. Mal som v tom dosť jasno, že v podstate chcem byť s ňou aj s ním, takže to nie je problém. Tak sme sa nejak spoznali a ten čas pred prípravou som nemal extra dlhý. Pripravil som sa, že sa také niečo udeje, že nebudem mať iba manželku, ale hneď aj syna. Ten čas pred prípravou, to bolo možno moje rozhodnutie a príprava mojej rodiny na to, že sa také niečo udeje.”

2 PRÍPRAVA

Ste na konci... rozhodovania sa.

Povedali ste si, že idete do toho. Zohnali ste si formuláre žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov o náhradnú rodinnú starostlivosť. Ich vypĺňaním sa nachádzate na začiatku formálneho procesu, ktorým sa vaša túžba bude postupne stávať realitou.

Jedným z údajov, ktorý musíte v žiadosti uviesť, je názov subjektu, v ktorom chcete realizovať prípravu. V krátkosti, ide o proces, počas ktorého majú záujemcovia o prijatie dieťaťa získať dôležité informácie o špecifikách NRS. Základný obsah a rozsah tohoto procesu je vymedzený zákonom. Forma a spôsob jeho realizácie môže byť rôzna, v závislosti od subjektu, ktorý má oprávnenie vykonávať prípravu na NRS. Na Slovensku si môžete vybrať buď Referát poradensko-psychologických služieb pri ÚPSVaRe, alebo jeden z akreditovaných subjektov.

V Návrate realizujeme akreditovaný program prípravy na náhradné rodičovstvo, ktorý sme vytvárali na základe vlastných skúseností s prípravou a ďalším vzdelávaním náhradných rodičov z minulých rokov v spolupráci s domácimi aj zahraničnými odborníkmi. Prioritou pri jeho zostavovaní bolo zohľadniť nároky na rodičov, ktorí zvažujú prijatie dieťaťa so špecifickými potrebami či už z hľadiska veku, zdravotného postihnutia alebo odlišnej etnickej príslušnosti. Program je v rôznych svojich modifikáciách určený pre záujemcov o všetky formy náhradnej rodinnej starostlivosti. Je veľmi špecifický a predstavuje na Slovensku výnimočnú ponuku. Medzi jeho základné charakteristiky patrí:

- participácia minimálne dvoch odborníkov (psychológ, sociálny pracovník, špeciálny pedagóg,...) na príprave uchádzačov,
- kombinácia individuálnych konzultácií so zážitkovou prácou v skupine,
- kombinácia informatívnych, zážitkových a diagnostických metód,
- zapojenie skúseného náhradného rodiča do časti prípravy (skupina, riadený rozhovor),
- flexibilita v prispôbení programu potrebám klientov.

Kde sme robili prípravu a ako to prebiehalo?

Peter: „Nás pripravoval Úsmev ako dar. A bola to taká, myslím, že dobrá skúsenosť pre život. Až potom, keď sme robili prípravu na ďalšie dieťa, sme si vedeli porovnať prípravy. Rozdiel v príprave v Úsmeve a v Návrate? Čo viem teraz tak porovnať? Chýbal mi asi individuálny prístup, tam sa robilo skupinovo, v Úsmeve. V Návrate s nami celý čas viedli individuálnu prípravu.“

Katka: „Prípravu sme absolvovali na úrade práce, stále u niekoho iného. Podstatnú časť prípravy tvorilo testovanie nás ako kandidátov. Zdravotný stav, rôzne psychotesty, finančné pomery, majetkové pomery, rodičovské zázemie, ako sme my boli vychovaní a všetko možné. Len okrajovo nás pripravili na prijatie dieťaťa. Ich hlavným cieľom bolo zistiť, či sme vhodní kandidáti.“

Magda: „My sme robili prípravu v Návrate a vnímala som ju veľmi pozitívne, nemám to s čím porovnať, ale myslím, že nám nič nechýbalo. Bolo to robené individuálne, mali sme jedno skupinové stretnutie alebo teda taký skupinový čas, ale všetko ostatné bolo individuálne.“

Jano: „Vybrali sme si Návrat, lebo sme poznali už jeden manželský pár, ktorý si tam robil prípravu. O úrade sme ani neuvažovali a o Úsmev ako dar sme nemali spätnú väzbu.“

Vladimíra: „Návratáci prišli ku nám domov a mali sme si pozvať všetkých našich, takých blízkych, ktorí budú oporou pri náhradnom rodičovstve, výchove.“

Lívia: „Tak nejak sme sa rozhodli pre úrad, lebo Návrat to robil na etapy a úrad to tiež urobil na etapy, trikrát, tri bloky sme mali. V decembri som bola zaniest' žiadosť a príprava mala byť v januári, ale bola až v júni. Takže až polroka na to bolo.“

Karin: „Prihlásili sme sa na úrad, kde sme čakali polroka alebo trištvrté roka, kým sa nazbierala skupina. V januári sme sa prihlásili a v októbri bola príprava.“

Alena: „Proces prípravy trval celý víkend. Ja som to vnímala ako potrebné info, manžel mal problém so scénkami. Ja chápem, že práve cez tieto scénky sa pochopí proces adaptácie dieťaťa do prostredia rodiny a má pomôcť pochopiť pocity členov rodiny a dieťaťa. Čo mne chýbalo, bola skôr taká praktická príprava, ale asi to nie je možné, nakoľko pri príprave sa nevie vek dieťaťa.“

Ján a Petra: „Proces prípravy hodnotíme ako cyklus príjemných posedení, počas ktorých sme o sebe všeličo prezradili a mnohé sme sa dozvedeli. Ťažko povedať, či niečo chýbalo. Keďže sme sa utvrdili v tom, že môžeme Návrat kedykoľvek kontaktovať - aj po skončení prípravy - s akýmkoľvek otázkami, pochybnosťami či žiadosťou o pomoc, túto možnosť sme brali ako nadstavbu prípravy. Preto náplň prípravy hodnotíme ako dostatočnú.“

K: „Celú prípravu ale vyhodnotili tak, že nám to dalo veľa. V náhľade na seba samých, na naše rodiny. Reálnejšie sme začali vnímať, čo nás čaká. Tie kritériá, ktoré sme si stanovili pri prvom vypĺňaní papierov, keď sme ešte nič nevedeli, boli úplne iné, ako na konci prípravy. Počas nej sme zhodnotili, že chceme čo najmenšie bábätko, prečo to chceme, viac sme to chápali. Bolo to pre nás dôležité. Usmievam sa, lebo sme si včera tak zaspomínali na obdobie prípravy. Bolo pre nás veľmi ťažké. Už počas skupinovej prípravy. Pýtali sme sa otvorene otázky a manžel povedal na ten film (o deťoch v detských domovoch, pozn.), že ho dosť vydesil. Začala som mať taký pocit, že v očiach iných účastníkov skupiny a psychológov nie sme vhodní adepti. Potom sa to ešte umocnilo pri individuálnych sedeniach. Ja som sa bála, že neuspějeme. Počas prípravy som vnímala to, že sa hovorilo veľa o negatívach a rizikách adopcie. Niežby to sponchybňovalo môj postoj, ale vnímala som celé to obdobie prípravy ako nejakú skúšku. A myslela som si po skončení individuálnej prípravy, že nás neodporučíte. Skončila som s týmto pocitom. Ale zasa na druhej strane, po stretnutiach v príprave to bolo tak, že najprv sme boli v aute ticho a potom postupne sa rozvinuli dialógy medzi nami dvoma o viacerých veciach, ktoré sa tam rozoberali

- nazeranie na seba samého, aj nazeranie na to, čo sme my doma prežívali, vplyv rodiny. Možno by som si to tak neuvedomovala, keby sme to tam nerozoberali.”

Čo sme prípravou získali?

Peter: „Bola to taká, myslím, dobrá skúsenosť pre život. Nový rozmer v tom smere. Dovtedy sme to tak nepočuli, nevideli, ale naozaj po prijatí detí to videnie prípravy bolo iné, že bola potrebná, ale aj tak, prijatie dieťaťa je niečo úplne iné ako príprava. Naj príprava je vlastná skúsenosť.“

Vilo: „Čo hodnotím pozitívne na tej príprave je, že nastavili moje srdce do pozície toho dieťaťa. Predtým to bolo celé: ja - rodič a moje potreby a to dieťa, čo vjde do môjho života. To ma prehodilo, aby som sa pozrel na dieťa, veď o to dieťa ide v tom vzťahu, v tom celom procese, aby sa ono cítilo dobre, aby bolo hladko včlenené do rodiny a ako ono bude potom vyrastať ďalej. Aké pocity mi boli v rámci tej prípravy sprostredkované? Také impulzy, kde som sa mohol cez optiku toho dieťaťa pozerieť a bolo to pre mňa veľmi obohacujúce.“

Magda: „Mám pocit, že z každého stretnutia sme odchádzali s mnohými podnetmi na rozhovor. Vlastne sme sa ešte aj my sami dvaja spoznávali, aj samu seba som spoznávala cez tie otázky. Mali sme celý týždeň na rozmýšľanie, na spracovanie toho. Nikdy by mi nenapadlo, pozrieť sa ako to ja vidím. Cez prípravu sme ešte rástli, individuálne aj spoločne. Myslím, že tým, že to bolo tiež zamerané na dieťa, spoznať, čím si prešlo a ako mu v tom pomôcť, tiež sme sa akoby naladili na dieťa a už sme o ňom aj reálne uvažovali. Kto to bude, aký bude, tešili sme sa naň. Potom sme už aj rozmýšľali, že jednoducho vieme, že ideme prijať dieťa, aj keby sme boli tehotní. Tak to ide súbežne, že už to nebolo o tom že, ak sa nám podarí vlastné, tak toto škrťáme, bolo to niečo, na čo sme boli vo vnútri pripravení, otvorení a chceli sme ho. Keď sme rozprávali o niečom, položila som otázku - „čo keď sa stane toto alebo čo keby to bolo takto?“ - Manžel reagoval, že - „nevymýšľaj, čo keď, čo keď.“ Ale v príprave bolo takých

otázok veľa a to bolo na tom praktické. Pripraví ťa to na možnosť, že áno, môže taká situácia prísť a ja už budem vedieť, ako budem reagovať. Viacero takých modelových situácií sme si prešli a ako keby sme si ich zažili. Aj to nám pomohlo sa vopred pripraviť.“

Jano: „Nemám to s čím porovnať, ale absolvovali sme potom aj ďalšiu prípravu, keď sme čakali ďalšie deti, a vždy ten pohľad bol zameraný na dieťa. A cez tento pohľad na dieťa som skúmal sám seba. To bolo pre mňa to nové a viem, že keď som počúval tú prípravu, tak doteraz hovorím ľuďom, že takú prípravu by mali absolvovať aj rodičia, ktorí majú biologické deti. Lebo jednoducho sú rodičia, ktorí nie sú pripravení na dieťa. Mne už samotná príprava dala veľa. Nechýbalo mi nič. Je iné dostať teoretické poznatky a potom to začať žiť. Ale keď začneš žiť, vieš k akým teoretickým poznatkom sa môžeš vrátiť. Ja som to stále vnímal pozitívne, aj teraz sa mnohokrát prichytím pri tom, že si spomeniem, toto sme mali na príprave. V danej situácii si spomeniem, čo sme vtedy riešili na príprave alebo akým spôsobom sme to rozobrali.“

K: „Čiastočne ma to pripravilo. Ak to porovnam s dnešnou situáciou v mojej rodine, máme informácie o podstatnej zmene v správaní detí v pubertálnom období.“

M: „Ozaj, robili sme aj testy, to som už aj zabudla. No to bol veľmi ťažký test. Aspoň teda pre mňa. Síce nám povedali, že žiadna odpoveď nie je nesprávna, ale ja som mala stále v hlave, čo si o mne pomyslia, ak zakrúžkujem toto alebo čo očakávajú, že by som mala zakrúžkovať, aby som nevyznela ako nejaký psychopat alebo tak. Dostala som sa pod tlak a pod stres. Manžel, ten to zvládol úplne v pohode, ten to bral ľavou zadnou, že v pohodičke. Ja som v tomto trochu iná. Dala som si na tom strašne záležať. A vracala som sa asi 5x k jednej otázke. K vyhodnoteniu testov bolo máličko povedané. Možno toto by sa mohlo viac rozobrať na stretnutiach, aby sme možno aj my sami seba lepšie spoznali na základe takých psychologických testov.“

Čo mi v príprave chýbalo? Čo nebolo obsahom prípravy?

Vilo: „Možno to, čo sme zistili neskôr, to boli skôr také praktické veci. My sme prijali maličké deti, pár mesiacov, ako ich dávať do tej šatky alebo detskej masáže a také krásne veci, ktoré napomáhajú k vytvoreniu toho vzťahu, vzťahovej väzby. A to sme sa dozvedeli, až keď sme to dieťa mali. Našťastie sme boli s náhradnými rodičmi v klube, ktorí nám to zvestovali, takéto veci. To by som možno ocenil.“

Dáša: „Alebo že sa dá koiť, to som ja ani nevedela. S prvým dieťaťom som nevedela, že žena, ktorá má prijaté dieťa, môže koiť, môže sa rozbehnúť laktácia. To som vôbec netušila. Až postupne. S druhým dieťaťom som to vedela, aj som to chcela skúsiť, ale nepodarilo sa to. Ale, napríklad, 4 mesiace som jej nedávala z fľaše mliečko, ale cez prst, to je zase nejaká metóda. To sú praktické veci, ktoré potom odznali niekde, keď sme boli na nejakých pobytach alebo na zdieľaní s inými mamičkami. Ale na príprave sme sa toto nedozvedeli.“

Katka: „Pripravovala nás aj absolventka, ktorá bola len na zastupovanie počas materskej, čiže nás mohla len testovať. Nemala nám čo ponúknuť. Nemala totiž žiadne skúsenosti.“

„K: Čo nám chýbalo? Nemyslíme si, že je úlohou Návratu, riešiť otázku, čo sa stane po prvom telefonáte, legislatíva a vôbec celý proces. Myslím si, že to je úlohou úradu. Mali sme ale skúsenosť, že to úrad absolútne nezvládal a my sme začali byť strašne stratení a zmätení. Od rána do večera, ani sme nejedli. Sedeli sme pri počítačoch a snažili sa zorientovať, čo sa deje. Pritom sme si dopredu legislatívu čítali, je však veľmi všeobecne formulovaná. Sú to otázky, ktoré sme nevedeli dopredu riešiť alebo sa na ne pripraviť. Pomohlo by nám také akoby praktické okienko.“

R: „Chýba niečo ucelené, niečo ako „často kladené otázky“. Jeden, dva dni sme hľadali všetko možné, aby sme vedeli aspoň, čo sa pýtať, keď už sme mali na ten úrad v Banskej Bystrici a detský domov kontakt. My sme vlastne nevedeli, čo sa má diať. Je mi jasné, že je to strašne široké.“

3 ČAKANIE

Slovo, ktoré má v sebe čarovný náboj. Podstatné je, z akej strany sa vieme na čas čakania pozrieť, ako aj na to, čo očakávame. Zo slov a skúseností, ktoré s vami zdieľajú rodičia už prijatých detí je viac ako zrejmé, že u nich to bol čas prežitý nádejou, netrpezlivou radosťou, dennou zvedavosťou, ale aj obavami – napriek príprave, potrebou pátrania a dopĺňania vedomostí a množstva informácií, skúseností, ako aj časom upokojujovania emócií a niekedy nie ľahkého víťazstva rozumu. Každopádne, čakanie týchto ľudí sa naplnilo. Veríme, že vás vo vašom prípadnom čakaní povzbudia tieto slová a pomôžu ho prejsť s pokojom.

Aký bol čas čakania na dieťa? Ako sme ho prežívali?

Jano: „Tak..., ťažko. Tým, že sme si stanovili také kritéria, bol veľký predpoklad, že by sme to dieťa mohli dostať skôr, tak sme prirodzene očakávali, že dieťa príde skôr. A aj prišla, prvá ponuka po roku. A hneď prišli s takou ponukou, že sme to dieťa museli odmietnuť. A to nám dalo veľa. Lebo my sme sa v takej eufórii podelili o tom s rodinou a dopadlo to veľmi zle. Hlavne z manželkinej strany. Od prvej informácie po prvé stretnutie s dieťaťom tam bolo 10 dní a tých 10 dní bolo ťažkých. Jednak pre nás samých a jednak preto, že manželkine rodičia zaútočili na nás, že to myslíme vážne a či si to fakt nerozmyslíme. Ale ten čas čakania bol o to ťažší, aspoň ja som to tak vnímal, že dnes ti zavolajú a ty máš 24 hodín na to, aby si sa rozhodol. Asi som si uvedomoval, že to nie je nejaký tovar, bicykel, ale živá bytosť a od tvojho rozhodnutia závisí, či tá živá bytosť bude žiť v rodine alebo nie. Ale už pri tej prvej skúsenosti sme si uvedomili, už počas prípravy, že nie my si hľadáme dieťa ale to dieťa si hľadá rodičov.“

Magda: „Prvá adopcia nás prekvapila, lebo to bolo rýchle. Po roku nám volali. A pri druhej sme rátali s tým, že budeme čakať nejaký ten rok a čakali sme tri. A to sme si dali už po dvoch rokoch podmienku, že zoberie-

me súrodencov a aj napriek tomu neboli. Syn už išiel do škôlky, ja som musela nastúpiť do práce a nevedela som, či im zajtra nezavolám a nepoviem, že sorry, ale ja idem zase na materskú. Nevedela som sa zariadiť, lebo som pracovala na jednom projekte, ktorý bol niekoľkomesačný a nevedela som povedať, či to budem môcť dokončiť, lebo môžem mať zrazu dieťa. Toto bolo také čakanie, že si to nevieš naplánovať. O tehotenstve vieš, kedy sa skončí, ale toto je také neurčité.“

Jano: „Pri prvom čakaní na dieťa ma rozčuľovalo to, že manželka stále riešila - „môže to byť zajtra“ a ja som mal už nervy z toho, lebo sa nikde neposúvala, ako keby všetko prispôbovala tomu, že to môže byť už zajtra. Ja som jej povedal, žime tento život, teraz a keď príde ten telefonát, tak potom to budeme riešiť, ale nemôžeme žiť v tom, že zajtra nám zavolajú. Ja sa z toho zbláznim. To si pamätám. Vtedy som jej povedal, teraz si v práci, rieš prácu. Ja som bol dosť aktívny v práci, moji kolegovia mi potom hovorili, maj už dieťa, aby si nevymýšľal v robote. Až potom som pochopil o čom rozprávali, lebo keď prišlo dieťa, nemal som toľko času. Ale hneval ma ten postoj – „zajtra nám možno zavolajú.“

„My sme si v prvom rade dali žiadosť na adopciu a tam nám povedali, že budeme čakať tak 3 – 3,5 roka. Za ten čas sme pracovali, ako normálni ľudia a nejakým spôsobom sme prečkávali ten čas. Samozrejme, že to bola u nás každodenná debata, čo to bude, kedy to bude. Každý mesiac som kontrolovala, koľkáty sme v zozname. Keď mi oznámili, že po mesiaci sme postúpili o dve miesta, tak mi bolo až do plaču. Aj som to vedela, že budeme toľko čakať, ale aj tak to bolo ťažké. Manžel to tiež veľmi prežíval so mnou. On je síce taký, že to nedá až tak najavo, ale tiež sa ma každý deň pýtal - „Nevolali ešte? Nevolali ešte?“ A vždy to bola jeho prvá otázka. Jednoducho sme tým žili.“

Ako sme čas čakania využili?

Jano: „Asi tak, že sme ďalej rozoberali tie otázky, čo keď.

Takými rozhovormi sme sa stále vracali k tej téme. Manželka našla nejaký článok na internete a to sme rozoberali. Ja som sa pred prípravou na tieto otázky „čo keď...“ hneval, ale v príprave to bolo tak ladené, tak som bol nútený o tom premýšľať. A u mňa je to tak, že kým manželka niekedy položí otázku, ona už nad ňou premýšľa, ale ja potrebujem istý čas sa nad ňou zamyslieť. Takto sme sa po čase mohli k tej otázke opäť vrátiť, ale bolo to už o takom konkrétnom hľadaní, čo keď to, čo keď tamto, a budem mať rád to dieťa a nebudem, zalúbime sa, nezalúbime sa, budeme schopní ho milovať bezpodmienečne, budeme ho odmietať?“

Magda: „Riešili sme skôr také praktické veci. Ako mu budeme vedieť sprostredkovať to, že je adoptované, ako mu to vysvetlíme, ako spracujeme to, keď začne chodiť do školy a bude mať nejaké problémy, také praktickejšie veci z toho, čo sme už zažili, teda počuli. Pre mňa bolo ťažké to, že som nevedela, kedy to príde.“

Dáša: „Vedeli sme, že ešte predtým ako prijmeme dieťaťko, si chceme urobiť sabatikal, teda že prestaneme pracovať a budeme robiť niečo, na čo potom, keď príde dieťa, už nebude čas. Napríklad, sme chceli ísť robiť dobrovoľníctvo niekde s deťmi. Boli sme nakoniec pracovať s opustenými postihnutými deťmi. To nám veľmi pomohlo nájsť si cestu k spočiatku cudzím deťom, s ktorými sme si nakoniec vytvorili vzťahy plné nehy a lásky. Táto nečakaná skúsenosť nám pomohla otvoriť srdcia a nastaviť sa lepšie na to, aby sme mohli prijať naše deti.“

p. Tichá: „Papierovačky trvali 2 roky, chodila som do detského domova v Bytči, Náruč - Pomoc deťom v kríze v Žiline - Zádubní, kde som pomáhala ako dobrovoľníčka.“

Ján a Petra: „Boli sme pomerne dosť pracovne vyťažení, takže sme si denne neopakovali, že čas sa vlečie a kedy už na nás dôjde. Čítali sme si diskusie adoptívnych rodičov a dostupnú literatúru.“

Alena: „My sme dlho nečakali, mali sme veľké šťastie. V máji 2004 sme absolvovali prípravu a od februára 2005 sme mali dcéru doma. Boli sme v detských domovoch pozrieť, či majú pre nás vhodné dieťa. Tieto cesty boli pre mňa veľkým sklamaním. Ponúkali nám deti, ktoré neboli zdravé, resp. boli inej etnickej skupiny, o ktorú sme nemali záujem. Po skúsenostiach z nášho okolia sme dospeli k záveru, že pokiaľ nemáme veľmi dobrú známosť, k malému „bielemu“ dieťaťu sa nedostaneme.“

M: „Na internete som si čítala. Tam som si vyhľadávala nejaké príbehy, prípady. Dokonca na FB je taká skupina pestúnov, do nej som sa aj hneď zapojila, tam som si pozerala nejaké informácie. Boli tam aj hrôzostrašné veci spojené s pestúnstvom a s biologickými rodičmi, ale ja som to tak nejak odignorovala a povedala som si, že my to proste s manželom zvládneme. Mala som taký pocit, že náš vzťah s manželom je taký silný, že keď príde nejaký problém, budeme ho vedieť vyriešiť. Tak sme sa úplne rozhodli, že ideme do toho. Tak sme to išli zmeniť na úrad a potom sme čakali. Rok a pol sme mali podanú žiadosť a po roku a pol sme to zmenili na pestúnstvo, teda 2,5 roka od tej prvej žiadosti sme čakali.“

4 MY A TÍ DRUHÍ

Sú rôzni „tí druhí“. Tí, čo sú podstatní - alebo aspoň nám tak pripadajú (rodina, blízki priatelia) a „tí druhí“, ktorí sa premelú okolo nás a dieťaťa a nám sa až takí podstatní nezdarujú. Ale časom môžete zistiť, že pre dieťa a jeho identitu boli práve oni tí podstatní. Pani sestrička, ktorá s dieťaťom bola počas jeho úplne prvých chvíľ, niekto, kto ho nosil na rukách, kým nespoznalo tie vaše. Tí druhí (biologická mama a otec a ich spôsob života, etnikum), ktorých nie vždy chceme považovať za podstatných v živote dieťaťa, ale aj oni majú mať miesto v realite života dieťaťa, ale aj v realite vášho rodinného života. Skúsenosť či vyznanie týchto rodičov vám môže pomôcť pochopiť a odhodlať sa neuzatvárať sa a nebať sa pravdy o žiadnych „tých druhých“.

Reakcie okolia na naše rozhodnutie

Radosť a prijatie

Alena: „Prvú „ponuku“ sme mali z Návratu išlo o ročné dievčatko Sofiu, ktorá bola umiestnená v detskom domove v Komárne. Pamätám sa, že sa mi vtedy veľmi rozbúchalo srdce nádejou, či je to ona, ktorá nám je súdená. Prvé otázky smerovali k tomu, či je možné osvojenie dieťaťa, lebo ponuka bola na pestúnsku starostlivosť. Prosila som nielen Návrat, ale aj ÚPSVaR o zistenie bližších informácií o nej. Po takmer týždňovej neistote mi bolo oznámené, že o dieťa je záujem zo strany matky a nebude možné ju osvojiť. Nastalo tam týranie zo strany otca a dieťa bolo umiestnené do detského domova. Túto informáciu som dostala v práci v utorok doobeda okolo desiatej. Preplakala som to, moje 3 kolegyne, ktoré o procese prípravy a čakania vedeli, mi robili veľkú oporu. Poobede ten istý deň mi volali z Návratu opäť. Mali dievčatko, 8-mesačné, z Martina, do pestúnskej starostlivosti, o ktorej osud sa veľmi starala jedna cudzia pani. Vysvetlila Návratu, prečo ich kontaktuje. Napriek tomu, že sme chceli len osvojenie, (pestúnsku ani náhradnú

osobnú starostlivosť sme nechceli), boli sme opäť v Návrate aj s manželom na zistenie podmienok náhradnej starostlivosti. Zvažovali sme všetky možnosti, ktoré nám z tejto možnosti starostlivosti vyplývali. Dala som súhlas na poskytnutie nášho čísla telefónu pre pani do Martina. V podstate všetky informácie sme sa potom dozvedeli z následného telefonátu.”

M: „Rodina mňa osobne veľmi prekvapila v dobrom. Aj moji svokrovci, aj moji rodičia, aj moja sestra. Oni R. prijali úplne s otvoreným srdcom, všetci ju absolútne zbožňujú od prvého momentu, čo sa ukázala v našej rodine. Najviac ma prekvapil môj otec, ktorý je veľmi tvrdý človek a on sa pri nej úplne rozplýva. Rady od blízkych, to je vlastne od otca hlavne. Aj to len typu, aby som ju dobre nakrmila, aby jej nič nechýbalo. Naozaj všetkých veľmi oslovila. Sú tu obrazne povedané až také bitky, kto ju bude strážiť, kto za ňou príde na návštevu. Všetci sú z nej pať. Trošku sme mali asi aj šťastie, že sestra má adoptované deti, tak tým, že to už bolo v rodine, ani som nemala nejaký strach, ako to dopadne. Videla som, že všetci sú tomu otvorení, tejto forme. Vedela som, že to bude ok.”

R: „Boli sme veľmi zvedaví na prijatie v rodine. Nemôžem povedať, že som sa na to spoliehal, ale dúfal som v to, že to dopadne dobre. Veď M. je veľmi zlatý. Kto ho uvidel, sa pomaly rozplýval, že to je krásny zlatý chlapec a ešte keď sa usmial. Takže tam to šlo až nad očakávanie dobre. Môj otec je z neho úplne namätko. A to je čo povedať. Keď odchádzame, alebo aj tie prvé návštevy, keď ho videli a sa lúčili, on nevie rozprávať, idú mu slzy. Ja to neviem zhrnúť, ale to je uňho nepredstaviteľná reakcia, ako neuveriteľne zmäkol. A pritom vieme aj cez sestru, že mal veľké obavy, či bude vedieť prijať takéto cudzie dieťa.”

K: „Keď sme poslali fotky z prvej návštevy v nemocnici, najprv neprišli žiadne reakcie. Ostali sme takí zaskočení. Bude to dobré, nebude to dobré? Zo začiatku sme s ním nikam nechodili, boli sme len doma. Len sestra sem pri-

šla na pár hodín. Keď sa s ním stretli prvýkrát, tak to bolo nadšenie na všetkých frontoch. Dokonca moji súrodenci, ktorí sa pred tým báli, ako to bude. Moja sestra, ktorá je dosť introvertná, po celý čas prípravy sa k adopcii nevyjadrovala, ale keď ho zbadala, hneď si sťahovala fotky do mobilu, aj otvorene povedala, že sa jej veľmi páči, že je to zlatúšik. Teraz je jeho krstnou mamou.”

Ján a Petra: „Keď tá chvíľa naozaj nastala a pani z príslušného oddelenia vyslovila prvú zmienku o deťoch, ktoré nám chcú “ponúknuť”, bol to trochu adrenalín. Myslím, že som sa prvý raz nespýtala nič, len som povedala, že dve deti naraz, to asi nebude nič pre nás, ale že sa pre istotu spýtam manžela. Manžel sa hneď nadchol.”

Rešpektovanie rozhodnutia a podpora

Ján a Petra: „Najbližší deti prijali ako naše vlastné. Myslím, že hlavne preto, že sme ich tak prijali my sami. Že sme vyžarovali pocit “tak tu ich máme, sú naši”. Možno ich potajme sledovali, či sa na prvý pohľad neodlišujú od iných detí, ale myslím, že to je úplne prirodzené. Priatelia reagovali pozitívne, nestretli sme sa snád' ani s jednou negatívnou alebo varovnou reakciou. Myslím, že by nám to aj tak bolo jedno, keďže sme sa spoliehali na vlastný vnútorný pocit a na podporu najbližších.”

Katka: „Z manželovej strany nás rodičia povzbudzovali k adopcii. Z oboch strán však bolo dieťa prijaté s veľkou láskou a stalo sa najobľúbenejším vnúčaťom.“

Alenka: „Reakcie okolia boli na moje prekvapenie pozitívne. Nestretla som sa s nikým, kto by naše rozhodnutie kritizoval. Naopak, s kým som sa stretla, podporoval naše rozhodnutie. Obdivovali nás za krok, ktorý sme urobili. Po našom rozhodnutí a jeho realizácii sa odhodlal na takýto krok ešte ďalší manželský pár. Teraz sme v dedine dve rodiny, ktoré majú osvojené deti, oni dokonca fungujú aj ako profesionálna rodina.“

Karin: „Rodičov nemám, tak ja som to riešila so súrodencami.”

cami. Oni ma v tom podporovali, aj brat, ktorý je kňaz. Ja mám veľa súrodencov, tak som to neriešila s každým, ale hlavne so sestrami. Brat, kňaz ma podporoval, sestra mi dala veci po svojich vnúčatách, dá sa povedať, že bola podpora.“

Katka: „Keď tu bol M. na prvej návšteve, tak prišla suseda zazvoniť - „máte bábätko?“ Prišlo mi to milé, že sa zaujíma. Potom aj viacerí susedia, keď nás stretli s kočíkom reagovali. Napríklad v obchode sa ma pýtali – „sme si nevšimli, že ste tehotná“. Jasné, že som nehovorila, že sme boli tehotní. Otvorene som každému hovorila, že sme v procese adopcie a uvidíme, ako to dopadne. Tie reakcie okolia boli len pozitívne. Nezažili sme žiadnu negatívnu skúsenosť, že by nás niekto nejakým spôsobom hodnotil. Aj do obchodu, keď ideme, sa pýtajú, ako sa má, či už je náš.“

K: „Deti boli prijaté aj na „ulici“, aj v škole. Nemali sme žiadne problémy. Náš život bol bezproblémový, boli sme ako biologická rodina, deti boli prijaté skoro všetkými, samozrejme, našli sa aj jedinci, ktorí to nechápali, ale tým sme sa vyhýbali :), do dovŕšenia 15 rokov - mládenca, ktorý nám dnes robí veľké starosti.“

Ján: a Petra: „So Števkom sme prišli a suseda aj zabudla, že je adoptovaný. Povedali sme, že je adoptovaný, tak že aha, hej.“

„Prijali ho, ale nikdy sa naň nepýtali.“

Jana: „U nás je taká situácia, že my keď ideme na východ s deťmi alebo aj keď sme mali ešte len Mateja, tak oni ho prijali, aj bolo vidieť, že sa k nemu krásne správali, ale nikdy sa otvorene nespýtali nič o ňom. Nikdy doteraz. Ani doma nemáme nejaký otvorený vzťah, ale mne to chýbalo. Nevedela som, či sa toho boja alebo ich to fakt nezaujíma. Nikdy sa neopýtala svokra, koľko má súrodencov, odkiaľ je, to je pre nich tabu, ale rešpektujú, majú ho radi, lebo to vidíme, ale nikdy žiadny prejav záujmu, informácií, nič. Ale mne chýba ten záujem.“

Tomáš: „Ďalšie, podrobnejšie informácie, nepýtajú sa, nič. V podstate oni neriešia ani nás, hej?! Oni to riešia tak, že keď im niečo poviem, tak vtedy s tým prídu, ale nepotrebujú sa pýtať, ani do výchovy sa nestarajú a proste, keď im nič nepoviem, nič nevedia.“

„Divocha vráťte, dievčatko si nechajte!“

Karin: „Keď sme mali deti na hosťovský pobyt cez Vianoce, keďže Mirko bol veľmi živý, svokor skonštatoval - „Toho divocho vráťte a dievčatko si nechajte.“

Obavy

Jana: „Strach, že by sa nedostal náš syn k takým, aby si nenašiel takých rovesníkov, alebo svoju rodinku, ktorá bude zanedbaná alebo bude v zlom sociálnom rozpoložení a on sa k ním pridá. Strach teda z budúcnosti, že my dáme doňho toľko a on sa nám odvdáči tým, že odíde z domu.“

M: „Jediné, čoho som sa bála bolo, keď som oznámila, že sa budeme musieť stretávať s biologickou matkou. To som sa bála trochu, ako na to budú reagovať, ale na moje prekvapenie, zobrali to úplne ako fakt. My sa dosť často rozprávame o biologickej mame. Ja chcem, aby keď R. bude väčšia, aby táto téma nebola tabu. Aby aj moji rodičia aj svokrovci otvorene o tom rozprávali. Aby nemala pocit, že niečo sa pred ňou tají. Nemôžeme sa tváriť, že tu nie je.“

Nepochopenie až neprijatie

Karin: „My máme negatívnu skúsenosť, manželov synovec má jedno vlastné dieťa, medzi tým niekoľko samovoľných potratov a potom si adoptovali chlapčeka, polorómskeho. A teraz majú aj adoptované dievčatko. A manželka tohto synovca nás chcela presvedčiť, aby sme si zobrali väčšie deti. Keď sme si zobrali menšie, tak sa urazila, že sme neprijali jej rady. Teraz nám posielajú knižky o výchove osvojených detí, ale vzťahy sa narušili.“

Doteraz, keď prišiel synovec k švagrinej, tak navštívil aj nás, ale iba s deťmi. Pre manžela je to stále bolestné.“

Tomáš: „Hovorili, že som sa zbláznil, že som si zobral rómske dieťa a nie to ešte, že som si zobral chlapca. Ale tým, že ja som bol taký, že som ich rady veľmi neprijímal, riešil som si svoje, tak mi to uľahčilo. Teraz mi hovoria, že dobre som sa rozhodol. Predtým si mysleli, že som na hlavu, nikto mi to nepovedal, neviem, či sa báli, ale nikto mi nepovedal. A zrazu aj žena, aj dieťa.“

Jana: „Mňa odhovárali s tým, že som slobodná a kto bude chcieť slobodnú matku s Rómom, že som ešte mladá, budem mať svoje a nie robiť také rozhodnutie.“

„Stretnutie v pôrodnici“

K & R: „My sme čakali taký moment, že keď zbadáme fotky, budeme vedieť hneď od prvej chvíle, že to je ono! A my, keď sme uvideli tie fotky, nebol to ten moment, že wau. Že určite je to to bábo. Ja som to ale niekde vnútorné cítila. Nie podľa tých fotiek, taký nejaký inštinkt, že ideme tým správnym smerom. Keď sme ho prvýkrát videli v nemocnici, pamätám sa, že ešte ho len viezli na tom vozíku a už sme vedeli, že to snáď bude naše dieťa. Keď sme ho tam videli, my sme si mysleli, že ho budeme vidieť len cez sklo na minútu. Zrazu nám ho dovolili zdvihnúť, zobrať si ho na ruky. S R. sme naňho pozerali, na seba sme len občas kukli, odfotili sme si ho. A až potom, keď sme vyšli z nemocnice, R. prvá reakcia bola taká - budem si ho asi do konca života pamätať - R. povedal - „To je krásny chlapec!“ Tak som vedela, že sme na rovnakej vlnovej dĺžke. Obom sa nám veľmi páčil.“

“Stretnutie v detskom domove”

Ján a Petra: „Bolo to v detskom domove Studienka, tam bola prvá interakcia. Bola tam aj profi mama, ktorá ju doniesla a ešte pracovníčky detského domova. Tuším pani riaditeľka, sociálna pracovníčka a psychologička.

A R. najprv pozerala na nás nedôverčivo, čo od nej chcem, keď sme sa jej tam prihovárali. Tak som sa normálne zháčila, že ona to tak necíti. Viete, očakávala som, že keď som sa ja tak strašne zamilovala, tak som očakávala aj od nej, že sa tiež tak strašne zamiluje. No a nebolo to tak. Vtedy mala osem mesiacov. Potom som si ju zobrala na ruky. Čakala som, že sa rozplače, ale nerozplakala sa, tak to bol už pre mňa ten dobrý bod, že asi to nebude úplne tak, ako som si myslela. Potom sme sa tam trošku hrali. Dali sme jej do rúk taký klavírik. Celý čas sa s ním hrala, nás si vôbec nevšímala. Bolo to veľmi ťažké. Ja som nevedela, čo mám s ňou robiť. Keď vám dajú 8-mesačné dieťa, ktoré má byť u vás, a vy neviete, čo ju baví. Čo ona ako 8-mesačné dieťa už môže, musí vedieť, čo by mala vedieť, aké by mala mať zručnosti. To bolo také nové pre mňa. Nepridávalo na atmosfére ani to, že sme boli „sledovaní“ pracovníkmi detského domova. Hlavami nám behali myšlienky, aby sme nepovedali alebo nespravili niečo, čo by sa im nepáčilo, aby si nemysleli, že nie sme tí správni rodičia pre R.“

“Stretnutie u profi rodičov”

Ján a Petra: „V našom prípade boli interakcií neštandardne veľa, lebo deti nemali súdom vyslovenú osvojiteľnosť a celý proces sa natiahol. Najskôr sme sa stretali v byte profi rodičov, neskôr chodila profi matka s deťmi k nám domov a potom ich u nás na pár hodín nechávala so súhlasom detského domova.“

Alena: „Prvý kontakt s dieťaťom bol pre nás plný emócií. Pani z Martina nás hneď v piatok večer kontaktovala a v nedeľu sme šli k nej na návštevu. Mala u seba dievčatko, Klaudiku, o ktorú sa jednalo. Po príchode k nej a zoznámení sa mi ju dala do rúk. Bol to zvláštny pocit, mať v rukách svoju potenciálnu dcéru. Nemala som žiadne skúsenosti s malými deťmi, o to bolo väčšie moje prekvapenie, ako prirodzene nám to spoznávanie išlo. Pri odchode domov mi stislo srdce a mojím najväčším želaním bolo ju zobrať do náručia a odísť už s ňou domov. Odchádzala som domov veľmi ťažko.“

Príprava tých druhých

Pozitívne skúsenosti

Vilo: „Ja považujem za dôležitú prípravu. Pripravovať našich rodičov. Takže vždy, keď sme my prišli z našej prípravy, išli sme k nim. S Dášou sme si hovorili, čo tam bolo a oni tak počúvali, zapájali sa, niektorí viac iní menej. A vždy sme navodzovali tie témy. U svokrovcov to išlo ľahšie, tí sa pýtali. U našich to bolo ťažšie, museli sme ísť mimo ich komfortnú zónu, lebo bolo vidieť, že im to nie je príjemné o tom počúvať, ale napriek tomu sme rozprávali, bolo to veľmi dôležité. Aj nejakú knižku sme im nechali na stole.“

Ján: „My sme začali ukazovať fotky, keď sme mali záujem vovádzať ich. A keď sme im ukázali fotky z prvej interakcie, tak už plakali. Boli to tiež postupné informácie, ale asi o tom, že majú inú predstavu o živote, o jeho smerovaní, hocičo sme mohli hovoriť ťažko.“

“Šoková terapia” - oznámenie v čase sprostredkovania

Peter: „My sme sa prvýkrát trápili s rodičmi a druhýkrát, tretíkrát sme už len oznamovali, je vhodná chvíľa, berieme si ďalšie.“

Ján: „Pri babách sme povedali – „ideme si po dvojčky“.“

Katka: „Keďže som v rodine počúvala o sklamaníach z adoptovaných detí, postavili sme rodičov až pred hoto-vú vec. Ukázali sme im dieťa na videu a oznámili: „Zajtra si po neho ideme“. Bol to pre nich šok, ale na naše prekvapenie to prijali rýchlo a pozitívne.“

M: „V podstate sme to oznámili. Nepýtali sme si povolenie alebo či by s tým súhlasili. Tam boli vyslovené veľké obavy, čo keď my si všetci zvykneme a náhodou bude musieť odísť, ale ja som si to neprípúšťala. Cítim, že tak to má byť a uvidíme, čo život prinesie. Oni to akceptovali, nemali na výber. To sú také veci, čo my s manželom

musíme vedieť. Samozrejme, že sme sa o tom bavili veľa aj v rodine. Začali aj oni hneď zisťovať a „googliť“, že čo a ako.”

Prijatie rómskeho dieťaťa

K: „Čítali sme články na Denníku N od Karola Sudora, ale R. ešte pred tými článkami bol rozhodnutý, že by chcel rómske dieťa. Ja som to dovtedy nevedela nejako prijať. Potom, keď sme si prečítali tie články, vo mne sa to začalo lámať, začala som nad tým uvažovať. Rozprávali sme sa o tom i s našimi rodinami. Možno to prijatie myšlienky, že ideme do adopcie, bolo pre nich jednoduchšie, ako prijatie toho, že sme sa rozhodli pre rómske dieťa. To spracovávali dlhšie, čo sme sa dozvedeli až spätne. Priznali sa k tomu, že to bol pre nich problém. Báli sa toho, či oni budú vedieť prijať také dieťa, aj čo povie okolie a s čím sa potom my stretieme v živote, keď budeme mať rómske dieťa.”

E: „Reakcie okolia neboli ani tak na prijatie detí, ale na „rómske deti“. Jedným sa to páčilo, obdivovali nás, pomáhali, boli príjemní. Druhí strašili, že to zle dopadne, odrádzali nás. Prevládali ale tí pozitívni, asi preto, že v meste nemáme zlé skúsenosti s Rómami.”

Vladka: „Matúšovi rodičia sa báli rómske deti prijať, že budú dediť po nich cigáni. Peter s Martinou, sestrou, nám vydláždili cestičku. No a moja mamka tiež povedala, že máme ešte počkať. Medzitým už Martina s Peťom mali 3 deti. No ale moja mamka je šťastná, že sme sa rozhodli, ako sme sa rozhodli, lebo ona koľkokrát pozrie naňho a povie: „Julko, keby si bol v detskom domove, nemal by si babku“. No teraz je už veľmi rada. Ona má rada všetkých 5 detí, všetky vnúčatá, všetky sú adoptované, ale všetky má rada, všetky sú rómske.”

Magda: „Keď sme rodičom oznámili, že sme dostali ponuku na dieťa, zistili, že ide do tuhého a úplne nás zrušili. Povedali nám, že sme sa zbláznili a že Janovi šibe, lebo

chceme rómske dieťa, a to sme mali požiadavku len na polorómske dieťa. Že keď som chcela polorómske, mala som si zobrať za muža Róma. Nejaký čas sme potom o tom s rodičmi nekomunikovali. Potrebovali to spracovať.“

Ján: „Naši mali veľmi negatívnu skúsenosť s dieťaťom ich kolegyne, tvrdili, že to dieťa skončí v base a bude kradnúť. My sme sa ozvali tej kolegyňi, chceli sme sa porozprávať. A ona, že náhodne počúvali reláciu v rozhlase, kde hovorili o príznakoch fetálneho alkoholového syndrómu, a keď hovorili o príznakoch, tak si uvedomili, že ich syn spĺňa všetky kritéria a pre nich to bolo oslobodzujúce. Dovtedy to nevedeli a trápili sa. Potom to začali riešiť a teraz je ich syn na protialkoholickom liečení. A teraz zistili, že mnohé veci, ktoré riešili po častiach, súviseli s tým syndrómom. A dokončím za Magdušku o svokrovcoch. To bola prvotná informácia o tom nevydarenom pokuse o osvojenie, keď sme sa v eufórii podelili s rodičmi a 10 dní, čo trvalo, kým sme ho prvýkrát videli, vtedy to bolo, že šibe nám, cigána si berieme, my nie sme rodičia, ty nie si schopná byť matka atď. To bolo ťažkých 10 dní. Pritom my sme sa celý rok, vždy keď sme boli u nich, snažili rozprávať o adopcii. Hneď na začiatku nám povedali o svojich strachoch a obavách, my sme im hovorili, že rozumieme ich pocitom, že tiež máme z veľa vecí strach. Ale keď sme sa snažili potom tému adopcie nadhodiť a povedať im, čo nové vieme, čo bolo na príprave, tak sa o tom nechceli rozprávať; myslím, že sa rozhodli to ignorovať, že veď nás to prejde.“

Peter: „Čo sa týka mojich rodičov a svokrovcov, nemôžem povedať, že to bolo úplné neprijatie, ale dačo podobné to bolo. Prejavovalo sa to tak, že deťom sa negratulovalo, nijaká návšteva z ich strany, takže len my sme chodili. Otec je ten, čo začal spolupracovať a ten čas mu pomohol a povedal, že prijal deti, už ich prijal. Po štyroch rokoch to povedal, ale aj tak to nie je ešte celkom, ale je to na dobrej ceste. Otec mal negatívnu skúsenosť s Rómami, že Róm je zlý. Potom si to v hlave objasnil, že asi nie každý. Možno aj tým, že žijeme na východe, viete.“

Tomáš: „My sme také neriešili. Prešli sme do nového mesta. Do Žiliny. Tam už to bolo iné ako na východe. Viem si to porovnať. Rómovia nebývajú v chatrčiach, ale na rozbitom sídlisku.“

Vilo: „Pamätám si ten ustarostený pohľad mojej mamy, keď sme išli prvýkrát na interakciu s našim prvým prijatým dieťaťom, že „ooch deti...“, mala asi veľký strach, do akej katastrofy sa rútime, keď je to dieťa s rómskym pôvodom. Najradšej by nás od tej katastrofy zachránila, ale nedali sme sa. O dva roky neskôr, keď už bola hrdá a zalúbená stará mama a išli sme na interakciu s druhým dieťaťom, nebol u nej etnický pôvod žiadna téma, pamätám si na ten jej pohľad, „ooo, deti, super...“. Tá mamina transformácia bola úžasná. Osobná skúsenosť s dieťaťom úplne odbúrala všetky bloky, ktoré tam boli.“

Ján: „Svokrovci doteraz nevedia, že náš syn je poloróm. Lebo my sme im pri prvej ponuke dieťaťa z úradu, ktoré sme si aj tak nezobrali, naivne povedali všetky informácie, ktoré sme mali a nedopadlo to dobre. Takže potom, až keď už sme my boli rozhodnutí, že si dieťa berieme, tak sme im povedali, že budú dedko a babka. Nič viac sme im nepovedali. Proste natvrdo oznámenie. Nič, neriešili sme. Majú ho veľmi radi. On je taký, že si asi získa každého. O príchode dievčat sme ich tiež len informovali, ale to už akceptovali. Už mali skúsenosť s tou informáciou polorómskeho dieťaťa, a dievčatá sú rómskeho pôvodu, dosť ich to prekvapilo, ale tá reakcia bola mierna a úctivá.“

Tomáš: „Ja len z počutia viem, aj z tých reakcií, že môj svokor sa hlavne bojí. Ale v podstate aj svokra mala strach prijať také dieťa. Ona dokonca išla s manželkou Jankou do Košíc, na tretiu interakciu a potom zistila, že to nie je nič ťažké. Oni sú ovplyvnení telkou, počúvajú negatívne informácie. Sú dôchodcovia a hltajú to, čo tam povedia. Ja im hovorím, to musíte brať, že 3% Rómov sú takí, oni to všetko vyfarbia v zlom. Mali ísť do Ružbách na pobyt a oni - „My tam nejdeme na východné Slovensko, tam sú Rómovia“. Oni majú proste strach.“

Jana: „Máme skúsenosť, ešte s naším Matejom, že chodil do škôlky, kde boli všetci bieli. Tam ho tak rešpektovali, on tam zapadol. A keď sme prišli do Piešťan, dali sme ho do škôlky a tam chodia dve dievčatá, ktoré sú Rómky a ja som si všimla, že učiteľky sa úplne inak správajú k nemu a k nám ako rodičom, lebo sme bieli rodičia, ako napríklad k tým dvom Rómkam, ktoré majú rodičov Rómov. K nám majú taký väčší rešpekt.“

Magda: „S dievčatami sme boli na prechádzke v dvojkočíku a oproti išli dve susedky a pozerajú - „To sú vaše?“ - „Hej“, hovorím. A ony - „Veď, to sú cigánske!“ To bolo také divné. Nebolo to odsudzujúce. Čo na srdci, to na jazyku. Ja som sa na tom akože smiala. Ale pri deťoch som sa nestretla so žiadnou negatívnou reakciou.“

A čo na to Rómovia?

Magda: „Tí, čo nás poznajú, hovoria, že „Ooo, ako sa na teba podobajú. Aký majú tvar očí, nos, to je váš.“ A Rómov keď stretne a jedna sa tak ku mne prihovarila, pred našim domom, dačo, či nemám nejaké staré šaty a ja, že nie, tak išla ďalej a potom - „on je náš, ne?!“ Rómovia, oni hneď vedia. Ale tí známi, ktorí vás stretnú, povedia – „On sa na vás tak podobá.“ Tak neviem, či nehovoria pravdu.“

Tomáš: „U nás v dedine všetci tí romáci ho zdravia. Chodia do školy, do škôlky. Najmä tí starší, čo do školy chodia. A Matej? „To je môj kamarát z veľkej triedy.“

Ján: „Aj také reakcie sú, že sa mi poďakovali na ulici.“

5 MY A INŠTITÚCIE

Kľúčové slová: účastník konania, konanie o osvojení, konanie o osvojiteľnosti, osvojenie, kolízia práva, najlepší záujem dieťaťa. Rozhodnutie súdu o odlúčení maloletého dieťaťa je vždy spojené z rozhodnutím, kto bude vykonávať náhradnú starostlivosť o maloleté dieťa. Do procesu vstupuje aj Úrad práce sociálnych vecí a rodiny, odbor sociálnoprávnej ochrany. A v neposlednom rade aj sociálna poisťovňa. Všetky tieto inštitúcie znamenajú pre žiadateľov o náhradnú starostlivosť niekedy aj boj s úradmi, konkrétnymi úradníkmi, proces niekedy na dlhé lakty, alebo naopak, bez zbytočných prieťahov a promptné riešenia a ochota zo strany „štátnej moci“. Skúsenosti sú rôzne a s nimi sa podelili naši náhradní rodičia.

Súdy

Dobrá skúsenosť

Peter: „Máme veľmi dobrú skúsenosť. Manželka išla do nemocnice a mali sme byť na pojednávaní, bez nás by nemali rozhodnúť. Napísal som, že neprídeme na pojednávanie a aj sociálnej pracovníčke som písal, že nedôjdeme, nech o tom vie a nech nás dodatočne tiež ospravedlní. Dve hodiny po pojednávaní nám volá, všetko máte vybavené, všetko je ukončené. Vybavila to za nás. A bez nás.“

Ján: „Pri dievčatách sa na súd o predosvojiteľskej starostlivosti nedostavil poručník a sudkyňa nám zdôraznila, že teraz môže rozhodnúť aj bez neho, ale upozornila nás, že pri súde o osvojení tam musí byť a máme si to zabezpečiť. V tomto smere bola ústretová.“

Matúš a Vladka: „S prešovským súdom máme dobrú skúsenosť. Osvojenie behom 10 minút prebehlo. Ale 3x sa nás pýtala – „Viete, do čoho idete, ste si istí?“

Eva: „Boli v poriadku, až na žilinskú kurátorku, ktorá bola proti môjmu návrhu ohľadom plánovaného stretávania s biologickou matkou. Sudkyňa bola korektná.“

Alenka: „Skúsenosti zo súdom sú katastrofálne. Aj pri osvojení dcéry sme čakali na rozhodnutie veľmi dlho, boli tam prietahy zo strany sudkyne. Najprv nemala to, potom zas iný dôvod. Z druhej strany zas musím povedať, že proces osvojitelnosti aj proces osvojenia prebehol v ten jediný deň, keď sme tam boli. Proces na pestúnsku bol asi pomerne rýchlo, veľmi si naň nespomínam. Ale čo mi utkvelo, bolo stretnutie s biologickou matkou na ňom. Vtedy nám prvýkrát ukázala syna, bola naňho veľmi pyšná. Bohužiaľ pre ňu, bohuvďaka pre nás, že opustila aj jeho a dostal sa k nám. Tretí syn (podľa mojich slabých informácií) by mal byť už v starostlivosti starých rodičov biologického otca.“

Neprijemná skúsenosť

Ján: „Naša skúsenosť je asi taká, že telefonuje nám sociálna pracovníčka – „O chvíľu začína pojednávanie, kde ste?“ A my sme nevedeli, že je pojednávanie. Až poobede nám prišla pozvánka na pojednávanie, ktoré už bolo doobeda.“

Katka: „Zbytočne sa čas naťahoval z dôvodu presúvania spisu medzi okresmi. Avšak najviac ponižujúce bolo, keď nám zaklopali policajti na dvere, že ich súd poslal preveriť, či sa zdržiavame na uvedenej adrese s dieťaťom a akú máme povesť u susedov. Taktne sa opýтали, za ktorými susedmi majú ísť. Na súde nám sudkyňa prečítala výpovede susedov. Cítili sme sa veľmi trápne, keď sme sa s nimi stretli.“

XX: „Prešovský súd to nariaďuje a policajti chodia a zisťujú aj bez toho, aby sa klientov pýtali, kam máme ísť. Nevie, načo to nariaďujú, ale to nie je bežné. V iných krajoch sa to nerobí.“

Ján: „Trebišovský súd si vyžiadal preveriť, aké sú rodinné pomery. A oni prišli bez ohlásenia. Pri Števkovi sa nám to nestalo, ale pri babách. A to sme akurát odniekiaľ prišli.“

M: „Prvé rozhodnutie súdu bolo teraz v januári a malá od júna bola na návštevnych pobytoch. Čiže doteraz ešte nemáme rozsudok právoplatný. Do dnešného dňa. Stále čakáme. Každý týždeň som volala na súd, či to už je, či nie je. Rodičia si nepreberali poštu, čiže bolo o tom, že čaká sa na nich, potom to postúpia sudcovi, majú tam jednoducho také procesy. Toto by sa možno mohlo urýchliť, ak to má byť v prospech dieťaťa, v rámci súdnictva na Slovensku. Lebo to sú neskutočné čakačky.“

Úrad

Dobrá skúsenosť

Ján: „Pracovníčka v Michalovciach bola perfektná. Ona nám zistila také veci o dieťati, čo sa týka pomerov, že sme nechápali. Klobúk dole pred ňou. Také veci zistovala.“

Neprijemná skúsenosť

Ján: „Po jednom rozhovore som zvažoval podať podnet na riaditeľstvo úradu. Ale stále nie som rozhodnutý, či hej alebo nie, stále to vo mne rezonuje. Lebo nevieme, či budeme chcieť ďalšie alebo nie. Lebo to je človek, ktorý môže zavariť v danej situácii. Má veľkú moc. Ale to je nebezpečné aj pre ňu samotnú a pre mňa obmedzujúce. Ja som z nej smutný a sklamaný.“

Vilo: „S úradmi sme vo všeobecnosti mali veľmi dobrú skúsenosť, najmä na lokálnej úrovni, boli ústretoví. Až na jednu skúsenosť pri pokuse o zisťovanie informácií o ponúkanom dieťati a jeho biologickej rodine na určitej úrade, tam bol veľký rozdiel s Návratom v tom, aké

informácie bola úradníčka ochotná a schopná zisťovať a koľko námahy do toho dala. Bolo vidieť, že toto je pre ňu práca naviac, že takýto servis sa pre žiadateľov nerobí. V Návrate to bola samozrejmosť s veľmi zaujímavými zisteniami, za ktoré sme vďační.“

Tomáš: „Keďže sme sa presťahovali, povedali nám, že my sme v poradovníku a končíme, tak si máme urobiť nové papiere do Trenčína, lebo pôjdeme pod Trenčiansky kraj. Oni s nami končia. Keby sme si to my sami neobvolali a nezistili, aké sú zákony, tak by nás ona normálne ošmekla. Tam bolo v zákone normálne, že my môžeme byť v Prešovskom poradovníku a môžeme bývať aj v Bratislave. Že kde chceme, tam môžeme byť v poradovníku.“

Katka: „Na začiatku procesu nám úradníci prišli skontrolovať domácnosť. Bolo to v čase, keď sme akurát rekonštruovali kuchyňu. Upozornili nás, že nás kvôli tomu nemôžu zaradiť do poradovníka. Keď ukončíme rekonštrukciu, máme zavolať, prídu znova na kontrolu a zapíšu nás. Na to som sa ohradila, že v poradovníku budeme roky. Dovtedy kuchyňa bude dávno hotová, takže nás nakoniec zapísali.“

Katka: „Na úrade sme dostali skromné informácie. Žiadne video, len nám ukázali jednu čiernobielu fotku a pár základných údajov. No snažili sa vyriešiť skorú osobnú návštevu. Úradníci sa naozaj snažili riešiť veci rýchlo, aby sme ho mohli mať čím skôr doma. Keď sme už mali dieťa doma, prišla pracovníčka na kontrolu. Akurát dieťa spalo. Zobudila ho a požiadala ma, aby som mu pripravila mlieko a postarala sa oň. Takže to vyzeralo, že ma chcela preveriť, či sa viem postarať o dieťa. Zažili sme ohlásené, ale aj námatkové kontroly z úradu.“

6 NAŠE DIEŤA A MY

Prvý bezprostredný dotyk s dieťaťom, vytúženým, očakávaným dieťaťom, dotknutie pohľadom, telom, srdcom. Aké bude, akí budeme my pre neho? Zapáči sa nám, zamilujeme si ho? Ako bude reagovať? Okamihy plné očakávania, zvedavosti, radosti i obáv. Prvé stretnutie, prvé reakcie, prvé dni doma, spoznávanie, oľukávanie, adaptácia, ale aj prvý dotyk s deprivačnými prejavmi - jedny z najkrajších okamihov vo vzťahu k dieťaťu, keď s láskou, nádejou vstupujeme ako rodičia do novej etapy svojho života, keď sme pripravení dať dieťaťu všetko čo máme a vieme. Keď si už konečne ideme naplniť rodičovské predstavy a užívať rodičovstvo. Aj s dotykom pomalého zreáľňovania, postupného uvedomovania si, čo to znamená milovať svoje opustené/prijaté dieťa. Tak o tomto bude táto kapitola.

Prvé stretnutie

K: „Prvý telefonát prišiel koncom júna. Ja som práve cestovala na koncoročný výlet s deťmi, čiže bola som vo vlaku, okolo mňa 30 detí a ja mobil na uchu, tesne pred tunelom, tak som sa bála, že vypadne signál. Panie z úradu nám ponúkli chlapčeka, 7-mesačného a my sme napísali v dotazníku, že chceme do 4 mesiacov. Ja som vtedy zareagovala spontánne, že počkáme na nejaké iné. Ani som nad tým nejakú dlho nepremýšľala. Mali sme kritérium veku do 4 mesiacov, hneď som si uvedomila, prečo chceme čo najmladšie bábätko a že je to pre nás dôležité. To bolo pre nás jediné kritérium, resp. ešte že zdravé a malé bábätko. A toho som sa držala. Až potom, keď som zložila telefón, som si začala uvedomovať, čo som urobila. Ja som teraz odmietla nejaké dieťaťko, ani sme ho nevideli. Až potom mi to začalo dochádzať. Hlavne voči tomu dieťaťku, že mohlo mať už teraz rodinu a tak. Ale potom sme sa s R. po telefóne rozprávali, že vieme, prečo sme sa tak rozhodli, takže počkáme. A po mesiaci nám volali, boli sme práve u R. rodičov. Keď som videla číslo UPSVa-

Ru Bratislava, roztriasli sa mi kolená. Tak nám volali, že je tu dieťa v B., v pôrodnici. A už vtedy v telefonáte nám povedali, že ak sa rozhodneme, bude to rýchlo, obíde sa detský domov a mohol by ísť rovno k nám. Že je to chlapec a že je veľmi milý. Niečo sme museli vybaviť v P. a hneď na druhý deň sme sadli do auta a leteli do Bratislavy. Ešte ja som tak špekulovala, že on je v B., my ideme cez B., nemôžeme ísť za ním? Tie pocity boli také, že som sa tešila a zároveň som mala také chvenie žalúdka, že to je to dieťaťko, pre ktoré sa rozhodneme, hoci sme ho ešte ani nevideli. Prišli sme na úrad do Bratislavy. Dostali sme do ruky najprv správy: jedna z nemocnice, druhá od kolíznej opatrovníčky. O zdravotnom stave tam bolo napísaných pár riadkov, ale zdalo sa, že je zdravý.“

M: „Oslovili nás aj s jedným dieťaťkom, ktoré malo ale závažné zdravotné problémy. My s manželom by sme to možno aj vedeli prekusnúť. Tým, že máme ale veľkú rodinu, nechceli sme ich ohroziť tým zdravotným stavom. Takže dieťaťko sme odmietli a potom sme čakali na ďalšie a to už bola naša R.. Potom ako sme odmietli to prvé dieťaťko, mala som výčitky, samozrejme, či to nebola chyba. Ale myslím si, že to je asi normálne. Mala som hlavu v smútku, až dokiaľ nám nezavolali druhýkrát. Zvlášťne to bolo. Zvlášťne bolo to, že nejaké dieťa má ísť k nám a namiesto toho, aby som sa mu pozrela priamo do očí, tak som si pozerala nejaké papiere. Namiesto tej osôbky. Ja si myslím, že vždy je lepšie vidieť to dieťa naozaj - tak „live“. Ale keď som videla fotky, tak som sa hneď zamilovala. A manžel tiež, že áno. Úprimne, skoro sme si ani nedočítali ten spis. Nám sa tak strašne zapáčila, že sme si len pozreli nejaké informácie a hneď sme povedali, že jasné, chceme sa s ňou stretnúť. My sme mali proste už len vidinu, stretnúť sa s ňou. Myslela som si, že ja som taký realistický človek, že sa budem veľa pýtať a informovať sa ohľadom jej rodiny, ale nie. Bol to taký „boom“, úplne sme s manželom vypli a jednoducho sme si povedali, že ideme do toho.“

Katarína: „Keď sme videli dieťa prvýkrát v pôrodnici, bolo nám hneď jasné, že je to naše dieťa a chceli sme si ho hneď zobrať domov. Musela som však stráviť v nemocnici dva dni v plnej starostlivosti o dieťa. Krmiť, prebaľovať, kúpať. Až potom sme si ho mohli zobrať domov.“

Prvé dni doma

Ján a Petra: „Prvé dni a noci s deťmi neboli jednoduché. Napriek početným interakciám deti veľa plakali, ťažšie zaspať a často sa budili. Od profi mamy sme mali všetky dostupné informácie o tom, čo s nimi kedy robiť, ale prvé dni sa to na režim ani náhodou nepodobalo, bojovali sme skôr o to, aby sa deti cítili čo najviac v bezpečí, aby menej plakali, boli najedené a prebalené. Viac menej šlo hlavne o “technickú” starostlivosť, aby mali deti uspokojené základné potreby. Pocit, že ste zrazu matka, otec, na ten nebol čas, zdalo sa, že stále chýbajú aspoň dve ďalšie ruky.“

EK: „Keď sme prišli domov, deti sa hneď cítili ako doma. Všetko objavovali, skúšali, pýtali sa, čo je čo. Nebáli sa, nehanbili, dobre spali, radi jedli. Veľa vecí nepoznali, veľa sme vysvetľovali a ešte stále vysvetľujeme. Odrazu som mala opäť malé detičky. Hoci mali obaja štyri roky (rozdiel medzi nimi je len 2 týždne), mentálne boli asi ako 2-roční. Obaja prišli v plienkach, z ktorých sme ich rýchlo odučili. Mali čo dobiehať, ale bavilo nás to.“

Alena: „Prvé dni doma boli pre mňa ťažké. Dcéra mala striedavé dni – raz bola ako med a inokedy ako keby sa v nej ženili všetci čerti. Mala „fóbiu“ z kočíka, nakoľko skoro celý čas spávala v ňom. Posledné obdobie asi jedného mesiaca počas pobytu u svojej tety, spávala v postielke. Nemala správne návyky, ktoré deti už v období 8,5 mesiaca mávajú. Absolvovali sme Vojtovu metódu, nevedela v tomto období sedieť, plaziť sa, do príchodu k nám len ležala. Nemala žiadne podnety na rozvoj, všetko ešte stále doháňame (bude mať 14 rokov). Starí rodičia, ktorí

zabezpečovali jej starostlivosť do príchodu k nám, sa síce postarali o fyzickú stránku, ale žiadne psychické podnety nemala. Nevedela, čo je to bozk, túlenie. Pri mojej snahe ju bozkávať ma odmietala, bránila sa. Ale nevzdávala som to a pokračovala som v prejavocho lásky naďalej. S manželom sme si „vychutnávali“ starostlivosť o dieťa. V podstate sme nepotrebovali nič, cítili sme podporu zo strany rodiny, ÚPSVaR a Návratu. Na každú našu otázku boli ochotní odpovedať a pomôcť.”

K & R: „Cestou domov v aute som celý čas naňho pozerala, fotila som ho. Keď sme prišli domov, už bolo dosť neskoro na také bábätko. Už bolo hádam aj po siedmej večer, ale on to všetko super zvládol. Bol síce prekvapený, čo sa deje, lebo zaspal ešte cestou a potom sa zobudil v úplne novom prostredí, s novými ľuďmi. Prvú noc zle spal, bol taký nepokojný. Aj ja som sa na každé šuchnutie zobudila. Čakala som, že „to je už to, že ho máme ísť nakrmiť?“ Proste úplne neskúsení rodičia. Ale bolo to super, keď už sa zrazu to očakávanie, že dostaneme bábätko a budeme sa oňho starať, stane z ničoho nič skutočnosťou. Keď sa prvýkrát začal usmievať, to bol pekný pocit. Potom som mala pocit, že už nás spoznáva, že reaguje na náš hlas. A ešte taký väčší pocit istoty, že nás už spoznáva bol, keď sme boli na návšteve v L. My sme na chvíľku odišli a onedlho prišla mamina, s tým, aby sme išli rýchlo domov - „My ho nevieme ukludniť, on stále plače.“ Tak som tam prišla, zobrala som si ho na ruky, začala som mu spievať a behom 30 sekúnd sa upokojil. Tak som mala super pocit. Som rada, že len ja ťa viem upokojiť.”

K: „Tých 6 týždňov, keď sme si ho brali na návštevy, pre mňa to bol taký pocit, že si berieme dieťaťko k nám, ale vždy ho musíme vrátiť a často nám volali z detského domova, že čo a ako. A ja som to brala tak, že keby sa mu niečo u nás stalo, sme pod takou kontrolou. Cítila som podvedomý tlak, že to dieťaťko ešte nie je naše, aj keď som sa tešila z toho, že tu je a že musíme dávať veľký pozor, aby sa niečo nestalo, lebo sa to môže celé skomplikovať a nemusia nám ho dať. Taký nejaký pocit kontroly. Keď sme ho dostali na neodkladné opatrenie, tak to úplne

opadlo a zlomilo sa to vo mne. Mala som zrazu pocit, že už sme naozaj rodičia.”

M: „Všetko som so sestrou konzultovala. Profi mama bola naozaj veľmi ústretová, čiže mohla som sa aj s ňou skontaktovať, keby niečo bolo, vedela mi pomôcť. To bolo veľmi fajn, bola to opora zo strany detského domova.”

p. Tichá: „Deti prijali našu domácnosť bez väčších problémov. Skôr sme riešili, či ich mamička príde navštíviť, či jej dovoľíme k nám prísť, či na ne nezabudla. S odstupom 10-tich rokov si myslím, že sme urobili správne rozhodnutie. Spávali sme spolu, ja a dve deti, na jednej veľkej posteli, čo bolo asi správne, lebo mali pocit domova, lásky od začiatku príchodu k nám. Deti mali vtedy 7 a 6 rokov.“

Prejavy dieťaťa - čo bolo na tom ťažké a ako sme si s tým poradili

Karin: „Povedali nám, že profimama odporúčala deti nemojkať. Tak napr., Mirka, keď som ju prebaľovala, buchla si hlavičku o čelo postele, tak som ju rýchlo pofúkala, pohladkala. Bola som v šoku, lebo potom si začala búchať hlavičkou. Robilo jej dobre, že ju niekto pomojká, pohladká. Mali neskutočne veľa energie, najmä Mirko. Len sme si vraveli – „Ved' nebudú stále také.“ Vedeli sme, že to bude náročné. A svokrovci po návšteve na Vianoce hovorili - „Dievčatko si nechajte a chlapca vráťte.“ Ja hovorím: „Ved' to sa nedá, oni sa potrebujú spolu ťahať, podporovať v živote.“ Teraz už by ich nedali, už ich majú radi. No a prvé dni, keď sme sa nastahovali chceli všetko vedieť, vidieť. Koncom apríla sme sa nastahovali, všetko som upratala, poukladala v šuflíkoch a v júni sme boli pre nich. Mirko chcel vidieť všetko, všetko vyhádzal. Doteraz, keď chce niečo vidieť alebo je nejaká zmena, všetko vyhádze.”

Ján: „Napadol mi ešte jeden prejav, ktorý prijatie sprevádza a to je pocikávanie. My sme to urobili pozitívnou motiváciou. Za suchú noc dostaneš jedno kinder vajíčko. A keď sa prestaneš v noci pocikávať, pôjdeme za odmenu k dedkovi.”

Peter: „Môj syn mal štyri roky a nezaberalo nič. Začali sme mu dávať desať centov, keď bude suchý – nepokaká sa. Nepomáhalo.“

E: „Pripútanie bolo postupné. Najprv sa naše deti brali do rozhovoru s každým cudzím, v čakárni lekára vyliezali na kolená cudzích mamičiek, nikoho sa nebáli. Až neskôr si uvedomili, že naša rodina je tá ich. Odpozorovali aj správanie iných detí a ľudí. Nečakané prejavy detí: cmúľanie palca pri spaní, kývanie hlavy pri zaspávaní, búchanie hlavou do dverí, hádzanie sa o zem. Nepoznali obchody, neboli zvyknutí ísť von za súmraku a tmy, nepoznali, že jedlo treba pripraviť a potom príde na stôl. Nevedeli sa hrať s hračkami, najradšej sa hrali s krabičkami od liekov a chválili sa, kto užíva viac liekov. Radi sa hrali s vypínačmi - šľukali nielen svetlo, ale aj práčku, počítač, telku, rádio, sporák. Dlhú dobu si mysleli, že slová mama a tata (ako nás volali naše dcéry) sú naše krstné mená. Neskôr sa ma začala dcéra pýtať aj 30-krát denne, či ju mám rada. Dohodli sme sa, že to nemusia všetci okolo počuť a že si vždy len mrkneme.“

Ján a Petra: „Všetky prejavy z ich strany sme vnímali ako primerané, aj plač, aj nočné budenie sa, pretože sme chápali, že je to pre nich obrovská zmena a že sa musia ako-tak adaptovať. Viem z najbližšieho okolia, že rovnako bezradne, ako sme sa niekedy v začiatkoch cítili my, sa cítia aj ktorýkoľvek biologickí rodičia, keď zažívajú s deťmi vypätejšie chvíle plné plaču, ťažkostí so zaspávaním, reflux, koliky a iné náročnejšie situácie.“

Alenka: „Už z časti som napísala, že nemala správne návyky. Veľmi nás prekvapila, akou rýchlosťou dokázala vypíť fľašu mlieka. Myslíme si, že aj keď jej dali starí rodičia jesť, ak jedla pomaly, zobrali jej to a bola hladná. Preto bola asi polminútovou záležitosťou klasická fľaška mlieka pre dieťa. Učili sme ju, aby jedla pomaly, že u nás hladná nebude, nevedela sa hrať s hračkami, hrala sa len so svojimi rúčkami.“

Karin: „Keď sme mali deti doma cez jarné prázdniny po dlhšej dobe, hneď hľadali svoje postielky, akoby vedeli kam prišli, chodili k nám do manželskej postele, pridali sme tretiu posteľ a tak spíme doteraz, dve deti s nami.“

Katarína: „Malý bol spokojný, nevedel plakať, neplakal, absolútne neplakal. V nemocnici mu len dali najesť a nechali ho tak a on pochopil, že je zbytočné plakať, nikto sa na neho nepozrel. Keď bol hladný, urobil „óóó“ a ja som vedela, že je hladný a mala som čas urobiť mu mlieko.“

Karin: „Keď prišli k nám, každú osobu volali mama. Absolútne nevedeli pomenovať mužov. Potom zas každý muž bol tatík. Kto prišiel k nám, sused, dedko, všetci boli tatík. Tak len sme vraveli, nech si to neberú osobne.“

M: „Ešte k tomu prekvapivému, napadla mi teraz jedna vec. To sme tu plakali obidvaja s manželom. Keď už bola u nás 7 mesiacov, čo som pokladala za takú dobu, že už 100% vie, kto sme, čo sme, kam patrí. Bol Silvester, tam bol kopec ľudí. A kopec neznámych ľudí pre R. a ona sa im začala pýtať na ruky. Chytila ich za ruku, hneď ich odvieďla. Potom na rukách sa nechala niesť, čo som si povedala, tak dobre, je otvorená, nebojí sa cudzích ľudí. Ale keď ja som ju vtedy chcela zobrať, pod', ideš papať, lebo nejedla celý čas, ona začala normálne mrnkať, akože nechcela ísť ku mne. Keby tam nebolo milión ľudí, tak sa na mieste rozplačem, úplne som bola z toho hotová. A to isté manželovi spravila a nechcela ísť k nám ani za svet. Keď sme došli domov a uložili ju do postele, tak sme riešili túto situáciu, že kde robíme chybu, či sme jej niečo nespravili alebo nepovedali, alebo sa zachovali v niečom zle. Teda, prečo to tak je, či to tak necíti ona, že je lúbená z našej strany. Nevedeli sme si to absolútne vysvetliť. Takže toto bolo veľmi také prekvapivé, ale potom sa to nejakým spôsobom vykryštalizovalo. Asi po mesiaci alebo možno aj menej, asi tri týždne, sa začala „mamičkovať“. Stále „mama, mama“. A keď už mňa alebo manžela nevidela, tak začala plakať. A to sme sa už trochu ukludnili. Doteraz tomu nerozumieme, čo to bolo.“

Čo nás to naučilo?

Ján: „U mňa bola cesta k Agátke veľmi zložitá, to dieťa ma vôbec neuvítalo, emocionálne ma to rozložilo a preto to u Beátky bolo jednoduchšie a u Števkina ešte ľahšie. Mal tri mesiace. Cez masáže som sa k nemu dostal tak blízko, pamätám si ich doteraz.“

Vilo: „Je potrebné dať dieťaťu skúsenosť, že sú tu špeciálni ľudia, ktorí sú tu iba preň. A toto vyžaduje čas. Tým, že obmedzíme kontakty s inými, tak oni sa naučia, že v prvom rade sú títo ľudia pre mňa dôležití a potom ostatní.“

Magda: „Prečo by to malo byť dieťaťu príjemné, že ho chcú cudzí vystíkať? Snažila som sa rodine vysvetliť, že dieťa sa v náručí iného človeka nemusí cítiť dobre. Ako každý iný človek.“

Ján: „Pochopiť, že tieto mory, nočné mory, raz pominú. Uspokojiť každú potrebu čo najviac. Dotykom.“

Karin: „Mali sme pripravené dve postelky v spálni, ale keď Mirka v noci plakala, tak sme ju vzali na posteľ k nám. Mirko, keď sa zobudil, ju hľadal a kričal: „Ja mamie nie baba (bábätko)“. Teraz spíme všetci spolu. Ja spím v strede, ľavá ruka je Mirkov vankúš, pravá ruka Mirkin vankúš.“

Ján: „Hovorí sa že pri biologickom dieťati si zvykneš do pol roka a pri prijatom dieťati do roka a pol. Každá fáza má začiatok i koniec – hoci koniec je v nedohľadne.“

Ján a Petra: “Myslím, že fáza pripútania je oveľa dlhší proces, než sme si pôvodne mysleli. Možno teraz po viac ako 4 rokoch možno povedať, že deti sú na nás naozaj naviazané, ale stále mám niekde vo vnútri uložené, že ešte na tom stále treba pracovať. Časovo neviem povedať, po akej dobe som si uvedomila, že sú to MOJE deti, ale určite som sa vnútorne upokojila po 9 mesiacoch, keď úspešne prebehol súd o definitívnom osvojení detí a

keď sme im zmenili rodné listy, kde sme už boli uvedení ako rodičia a deti mali naše priezvisko. Dovtedy som mala podvedome niekde vzadu taký strach, aby nám ich naozaj prisúdili. Po citovej stránke to prišlo s prvými úsmevmi detí, s naťahovaním ručičiek smerom k nám, s objatiami.”

Dobré rady

Pobyty náhradných rodín

Vladka: „Návrat robí pobyty pre rodiny, ktoré prijali deti, my sme už asi na štvrtom a je to super. Keď sme prijali Luka, nikam som nechodila, nikoho som nepoznala, myslela som, že budeme outsidersi. A toľko nových vzťahov človek nájde, zistí, že nás je toľko, že vôbec nie sme outsidersi.”

Adoptívne dojčenie

K: „Mne sa adoptívne dojčenie podarilo, nakoľko dieťa malo skúsenosť u matky z dojčenia, ja som v ňom pokračovala, prikladala si ju ku prsníku a ona sa ukludnila.“

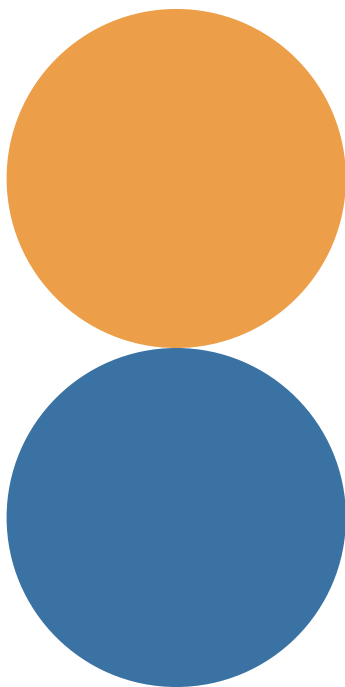
Katka: „My sme sa pokúšali o adoptívne dojčenie, aj lieky mi lekári napísali. S laktačnou poradkyňou som skúšala viaceré metódy. Dieťa však už bolo navyknuté na fľašu, odmietalo sanie. Neskôr sme sa dozvedeli o dojčení cez prst techniku, kojenie bolo bolestivé, cez slzy. Nech som robila, čo som robila, nedalo sa mi dojčiť.”

Erik: „Keď som videl manželku, ako ťažko to robí, bolo mi ľúto.“

Potreby dieťaťa

Karin: „My sme sa nechali ovplyvniť starými rodičmi a tak sme zobrali deťom cumle. Poradila by som vám deťom pri adaptácii nechať cumle, nakoľko je to ich jediný, čo ich spája s minulosťou. Potom všetko hrýzli, rukávy až po

lakte, ohrýzali knižky. Nechali sme im fľaše na mlieko až do vyššieho veku, aby si naplnili sacie potreby, aby nemuseli v puberte rýchlo fajčiť, naplňať si túto potrebu potom.”

7 SEBAREFLEXIA

Čo by ste už urobili inak, v prípade, že do toho procesu vstupujete teraz?

Eva a Karol: „Čo by som robila inak? Asi nič. Nevieť inak vychovávať deti, len tak, ako vychovávali mňa a ako som vychovávala ja svoje biologické deti, veľmi obetavo. Hoci, rodičia mi hovorili, že sa pestúnskym deťom venujem ešte viac ako vlastným. Je to pravda, človek má ešte väčšiu zodpovednosť, aj viac skúseností a hlavne viac času v mojom prípade. S deťmi som bola doma asi 10 rokov. Taký servis mali málokto iné deti. Veľmi im to prospelo, dnes sú to bežní ľudia, končia učňovky, majú veľa záľub, koníčkov, brigádujú, hoci prišli ako stredne a ťažko mentálne zaostali.“

Tomáš a Janka: „Určite by sme zisťovali čo najviac informácií o rodine a ešte viac komunikovali s inými, čo majú za sebou adopciu. Bolo by dobré prejsť sprostredkovaním spolu s Návratom.“

Matúš: „Zredukoval by som aktivity tak, aby som bol čo najviac doma. Hneď by som zrušil televízor, je to zabíjak času. Odkedy nemáme televízor, mám oveľa viac času na dieťa.“

Ján a Magda: „Nerobili by sme si ťažkú hlavu z názorov našich rodičov a hlavne z toho, že sme niektoré ponúknuté dieťa aj odmietli. Snažila by som sa mať menšie očakávania, tým pádom by ma možno tak nezneisťovali prvotné prejavy detí, keď prišli k nám, ich regres, hnev. Myslím, že by sme sa snažili nežiť v napätom očakávaní: „Čo keď nám zajtra zavolajú?“ Skôr a postupne by sme sa materiálne pripravovali.“

Ján a Petra: „Nevieť, či by som niečo robila inak, pretože mať zrazu zo dňa na deň dieťa nie je úplne štandardné a nedá sa na to nijako pripraviť. Môžete len robiť všetko najlepšie, ako sa dá a neklásť na seba prehnané nároky.“

Karin: „Nevzala by som deťom cumle, teraz viem, že to bola ich jediná istota, čo ich spájala s minulosťou. Nedala sa toľko sa ovplyvniť okolím (svokrovcami), hlavne v otázkach výchovy a zvládania špecifických prejavov u detí, to radšej viac komunikovať s Návratom, s odborníkmi v začiatkoch príchodu detí do rodiny. Nebáť sa pomenovať, čo ma zneisťuje, čomu nerozumiem, prečo to či ono dieťa robí alebo sa prejavuje istým spôsobom.“

Dáša a Vilo: „Už pred prijatím by som si našťudovala informácie o kojení prijatého dieťaťa a kúpila by som si k tomu potrebné veci. Masáže pre deti by sme robili od začiatku, deti by sme určite nosili v šatke, manduke, veľa hladkať a pusinkovať.“

8 ODKAZY

Čo by ste odkázali ľuďom, ktorí sú na začiatku a uvažujú o prijatí dieťaťa?

Peter: „Posilňujte svoju manželskú jednotu, aby ste mohli zvládať aj náročné chvíle, fázy, obdobia náhradného rodičovstva. Tešte sa z maličkostí a pekných chvíľ strávených s deťmi a rodinou. Majte cieľ svojho života aj života celej rodiny a tomu podriadujte všetko.“

Tomáš a Janka: „Nebojte sa okolia, oni sú len druhoradí. Nasávajte prítomnosť dieťaťa, sú to jedinečné chvíle, zaujímajte sa o jeho/jej rodinu ďalej, pokúste sa zbierať informácie a nebojte sa povedať dieťaťu o osvojení!“
„Nerobte paniku, keď vám zavolajú, že dieťa je na svete a nedajte sa zmanipulovať úradníkom. Modlite sa za dieťa, aby cítilo lásku ešte pred tým, ako sa ocitne vo vašom náručí. Berte realitu a problémy s rozvahou, lebo začiatok je vždy ťažký.“

Lívia a Peter: „Chodte do toho..., určite sa nebojte o tom rozprávať s ľuďmi, nájsť a nakontaktovať sa s tými, ktorí prechádzajú alebo prechádzali niečím podobným.... Aj keď o tom pochybujete, nebojte sa, cesta nie je ľahká, ale pokiaľ sa to robí úprimne a s láskou výsledok sa musí dostaviť.“

Matúš a Vladka: „Nebojte sa svojich pocitov, pochybností – je to normálne, nenechajte sa znechutiť okolím a buďte pozorní a čerpajte z rád a z príprav, ktoré dáva Návrat.“

Karin: „Veľa komunikujte s Návratom v začiatkoch príchodu detí do rodiny - a určite nemajte pocit, že ich otravujete.“

Ján a Magda: „Nebojte sa! Zvládnete to, aj keď sa vám to nezdá. Pýtajte sa a hľadajte si sami aktívne informácie, komunikujte spolu o vašich obavách a o všetkom otvorene. Láska nie je cit, ale rozhodnutie. S rozhodnutím príde aj cit!“

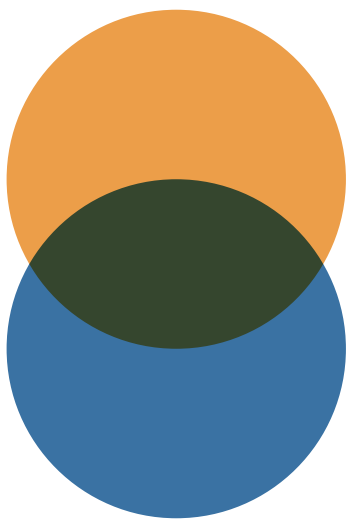
Dáša a Vilo: „Adopcia je úplne plnohodnotné rodičovstvo, úžasné stretnutie duší. Prekvapilo nás, ako veľmi cítime spojenie s našimi dvoma deťmi, nečakali sme, ako veľmi ich môžeme ľúbiť. Keď jeden z partnerov váha a druhý je rozhodnutý, doprajte tomu váhajúcejmu čas, neolútujte. Desať rokov som sa modlila za zázrak vlastného dieťaťa, teraz viem, že Pán Boh nám ten zázrak dal, aj keď nemajú moje zelené oči, ale čierne ako uhoľ. Keby som pred 10 rokmi mala napísať, aké dieťa by som chcela (zdravé, krásne, múdre, usmievavé, vtipné, vnímavé) a dnes by som mala napísať, aké moje dieťa je, tak ten zoznam je rovnaký. Využite čas čakania čítaním, skúste, či vo vašom okolí funguje klub náhradných rodín, chodte a počúvajte ešte predtým, ako u vás bude dieťa, určite sa niečo dozviete. Skúste si vyprofilovať nejaké pravidlá výchovy ešte pred prijatím, pozerajte, ako vychovávajú susedia, kamaráti, ľudia na ulici. Niektoré pravidlá sú pre naše deti špecifické - napr. nedávať deti na ruky iným ani starým rodičom jeden rok, utešovať deti môže iba mama s tatom, nie babka, dieťa do jedného roka sa nedá rozmazať.“

Marianna: „Všetko, čo sa udialo, teraz hodnotím tak, že ani neviem, či by som niečo zmenila. Čo by som si ale viac uvedomovala, je tá trpezlivosť. Lebo, keď je človek nadšený pre niečo, má strašne veľké očakávania, potom tá realita je iná. Hlavne, čo sa týka vzťahov detičiek s novými rodičmi. Ide to strašne pomaly. Je to dôležitá vec tá vzťahová väzba, je jasné, že kvôli tomu je to také zdĺhavé. Čiže určite trpezlivosť. Už pri dcérke som zistila, že všetko sa deje tak, ako sa má diať a všetko má svoj dôvod a príčinu. Určite ísť za svojím cieľom a veriť, že to, čo sa udeje, sa má udiať.“

Eva a Karol: „Určite sa nedajte už dopredu odstrašiť zlými príbehmi a príkladmi z okolia. Dopredu sa nebojte problémov, ktoré majú prísť v budúcnosti, napr. nás strašili, že si to užijeme v puberte. To som v ich štyroch rokoch neriešila. Tešili sme sa a žili hlavne vždy zo súčasnosti. Bežné prekážky sme riešili priebežne a nič

mimoriadne sa ani nestalo. Deti už majú 19 rokov a sú slušnejšie než niektorí ich spolužiaci z biologických rodín. P.S. Keď sme sa v dávnej minulosti pýtali môjho manžela, čo si praje dostať k sviatku, zo skromnosti vždy povedal: „dobré deti“. Myslel tie naše už existujúce. A pranie sa neskôr splnilo, dostal ešte ďalšie „dobré deti.“

Ján a Petra: „Obavy sú prirodzené, keby neboli, bolo by to prinajmenšom zvláštne. Ujasnite si vopred, na aké dieťa (deti) sa naozaj cítite, myslím tým sociálne zázemie, zdravotný stav a vek, aby ste predišli zbytočnému napätiu a sklamaniu. Keď vám niečo zo sociálnej správy dieťaťa nie je jasné, pýtajte sa nielen priamo tam, konzultuje veci s Návratom, prípadne s lekármi. Keď príde deň D a dieťa si donesiete domov, ženy nech vopred pripraví svojich mužov, že si na nich možno prvých pár mesiacov budú ventilovať svoje neistoty, strachy, obavy, únavu a stres z novej pozície matky, ale aj tento stav prejde a všetko sa časom dostane do príjemného normálu. Ak idete do adopcie úprimne a ako pár sa navzájom podporujete, pripravte sa na autentický pocit hlbokej lásky k dieťaťu, ktoré ste si osvojili. Pociťte, že dieťa je reálne a skutočne vaše vlastné vás bude dojímať zas a znova.“

Návod na prijatie dieťaťa alebo „Ako sme to zvládli my...“
Skúsenosti náhradných rodičov pre tých, čo uvažujú o prijatí dieťaťa
Príručka pre záujemcov o adopciu a pestúnstvo

Vydal: Návrat, o.z., Prešov 2018

Grafický dizajn: David Chmela

Písmo: Union Regular

Papier: Impact Natural

Tlač: Typografia Plus

Náklad: 50ks

Príručka bola vytvorená v rámci projektu realizovaného
Návrat, o. z., v rokoch 2017-2018.

Názov projektu: V náručí - v bezpečí

Projekt podporila Nadácia pre deti Slovenska
z verejnej zbierky Hodina deťom.

Dotlač v roku 2020 podporila Nadácia Slovenskej sporiteľne.

ĎAKUJEME!

NADÁCIA
Slovenskej sporiteľne

NDS NADÁCIA PRE
DETI SLOVENSKA

